

Jaarverslag SCCM 2018

R190402 versie 24 mei 2019
Vastgesteld door het bestuur op 24 mei 2019

SCCM
Kettingstraat 2, Den Haag
Postbus 13507
2501 EM DEN HAAG
Telefoon: 070-3623981
E-mail: info@sccm.nl
Website: www.sccm.nl

Inhoudsopgave

- 1 Inleiding
- 2 Stand van zaken beleidsmatig
- 3 Stand van zaken kwantitatief
- 4 Activiteiten in 2018
- 5 Ontwikkelingen en beleid 2019

Bijlagen

- Overzicht samenstelling bestuur en CCvD's.
- Overzicht certificatie-instellingen waarmee SCCM een overeenkomst heeft.
- Overzicht bedrijven geregistreerd als deelnemer aan de EMAS-verordening.

SCCM - Platform voor certificatie van managementsystemen voor milieu en gezond en veilig werken

SCCM werkt samen met het bedrijfsleven, overheden, certificatie-instellingen en andere belanghebbenden aan een eenduidig en gewaardeerd certificaat voor ISO 14001 (milieu), EMAS (milieu), ISO 50001 (energie) en ISO 45001/OHSAS 18001 (gezond en veilig werken). SCCM stelt daarvoor onder andere de certificatieschema's op. Alle activiteiten van SCCM zijn gericht op het gebruik van managementsystemen om de prestaties van bedrijven en organisaties te verbeteren, risico's te beperken en de relatie met klanten en overheden te versterken. Met een (gecertificeerd) managementsysteem leggen organisaties een goede basis voor duurzaam ondernemen.

Www.sccm.nl is het centrale informatiepunt. Naast overzichten van gecertificeerde organisaties en aangesloten certificatie-instellingen biedt de website hulpmiddelen en tips voor het invoeren van een managementsysteem.

1 Inleiding

Het jaarverslag 2018 is het drieëntwintigste jaarverslag van SCCM. Dit jaarverslag geeft inzicht in de belangrijkste ontwikkelingen in 2018 en de plannen voor 2019.

Naast dit door het bestuur opgestelde jaarverslag is er een jaarrekening over 2018. Deze is opgesteld door het accountantskantoor Mazars Paardekooper Hoffman NV. In dit jaarverslag wordt alleen een korte omschrijving van de financiële situatie gegeven.

2 Stand van zaken in hoofdlijnen

Dit hoofdstuk geeft de stand van zaken met betrekking tot de belangrijkste ontwikkelingen in het algemeen en de uitvoering van het laatste beleidsplan.

Voor de ontwikkeling van zowel milieu- als arbomanagementsystemen was 2018 een belangrijk jaar:

- In september 2018 liep de transitieperiode voor de overgang naar de ISO 14001:2015 norm af. Aan het begin van 2018 moest nog een groot aantal gecertificeerde organisaties (ruim 45%) de overstap naar de nieuwe norm maken. De overgang is uiteindelijk succesvol afgerond en het aantal ISO 14001-certificaten is op hetzelfde niveau gebleven.
- In maart 2018 is de ISO 45001-norm gepubliceerd. Dit is de eerste ISO-norm voor managementsystemen voor gezond en veilig werken. Deze gaat de OHSAS 18001-norm vervangen. Organisaties met een OHSAS 18001-certificaat hebben drie jaar om de overstap te maken.

Met de komst van de ISO 45001-norm is ook de term 'arbomanagementsysteem' gewijzigd in 'managementsysteem voor gezond en veilig werken'. Bij de vertaling van de ISO 45001-norm is geconcludeerd dat de term 'arbo' geen correcte vertaling is van 'occupational health and safety'. De wijziging in de terminologie is ook aanleiding geweest om in 2018 de naam van SCCM aan te passen. SCCM staat nu voor Stichting Coördinatie Certificatie Managementsystemen voor milieu en gezond en veilig werken. Daarvoor zijn de statuten in 2018 gewijzigd.

Het jaar 2018 is het derde jaar in de uitvoering van het beleidsplan 2016-2020. Begin 2016 heeft het bestuur dit beleidsplan vastgesteld. Onderstaand een toelichting van de stand van zaken voor de belangrijkste beleidslijnen.

Waardering managementsysteemcertificatie door toezichthouders

Een belangrijke doelstelling van SCCM is dat gecertificeerde managementsystemen een zodanige kwaliteit hebben dat daar bij vergunningverlening en/of toezicht van de overheid gebruik van kan worden gemaakt. Dit zou voor zowel overheid als bedrijf voordelen moeten bieden.

Voor de verschillende onderwerpen waarop SCCM actief is, verschilt het beleid van de overheid met betrekking tot gecertificeerde managementsystemen.

ISO 14001

ISO 14001 heeft vooral relevantie voor toezicht op eisen uit de Wet Milieubeheer, het Activiteitenbesluit, de Waterwet en direct werkende EU-regelgeving op het terrein van milieu. De Omgevingsdiensten zijn veelal belast met de uitvoering van het toezicht op deze wet- en regelgeving.

De activiteiten van SCCM zijn erop gericht dat het ISO 14001-gecertificeerd milieumanagementsysteem van organisaties zo is ingericht dat:

- er een compleet overzicht is van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving en de concrete eisen die hier uit volgen voor de betreffende organisatie;
- de organisatie zichzelf beoordeelt op het voldoen aan wet- en regelgeving en een actueel inzicht heeft in de compliancestatus;

- certificatie-instellingen de werking van het systeem om de compliance te borgen beoordelen en in het auditrapport de bevindingen vastleggen.

Door de aanwezigheid van een gecertificeerd milieumanagementsysteem is er informatie beschikbaar opgesteld door de organisatie zelf en door de certificatie-instelling. Door bij het toezicht gebruik te maken van deze informatie kan sneller en een beter inzicht in de stand van zaken bij de betreffende organisatie worden verkregen. Het toezicht kan daarmee sneller en met meer diepgang worden uitgevoerd.

Helaas is de bekendheid met de inhoud van de ISO 14001-norm en de achtergronden van het certificatieproces bij toezichthouders voor verbetering vatbaar en een belemmering voor het gebruik ervan bij het toezicht.

SCCM heeft in 2018 opnieuw aandacht aan dit onderwerp besteed door een informatieblad op te stellen waarin de essentie van de ISO 14001-norm is samengevat en is aangegeven op welke manier daarbij het toezicht op milieu wet- en regelgeving gebruik van kan worden gemaakt. Het onderwerp zal ook in 2019 aandacht krijgen.

ISO 50001/CO₂-reductiemanagement met ISO 14001

Het ISO 50001-certificaat en het door SCCM ontwikkelde certificaat 'CO₂-reductiemanagement met ISO 14001' kunnen worden gebruikt om te voldoen aan de plicht, die een bepaalde categorie organisaties heeft, om een energieaudit uit te voeren. Deze verplichting komt voort uit de Europese Energie Efficiency Directive (EED).

Voor het ISO 50001-certificaat ligt het gebruik van het certificaat vast in de EED. Voor het certificaat CO₂-reductie met ISO 14001 heeft de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) in 2018 een zogenaamde factsheet uitgebracht waarin is vastgelegd dat met dit certificaat wordt voldaan aan de eisen die de EED stelt aan een energieaudit. Organisaties krijgen hiermee de kans om het ISO 14001-managementsysteem te gebruiken voor de invulling van eisen ten aanzien van energiebesparing.

In 2018 is bekendheid gegeven aan de beschikbaarheid van dit certificaat en de acceptatie door RVO bij zowel Omgevingsdiensten die verantwoordelijk zijn voor het toezicht op het voldoen aan de EED-eisen als ISO 14001-gecertificeerde organisaties. Voor toezichthouders heeft de aanwezigheid van dit certificaat het voordeel dat er geen inhoudelijke beoordelingen meer nodig zijn en de organisatie ook in de tussenliggende jaren door een certificatie-instelling worden beoordeeld. De energieaudit moet namelijk eenmaal per vier jaar opnieuw worden ingediend. Voor half december 2019 zullen organisaties opnieuw een energieaudit moeten indienen.

ISO 45001/OHSAS 18001 - Gezond en veilig werken

Bij het toezicht op de naleving van de arbowetgeving wordt door Inspectie SZW gebruik gemaakt van de aanwezigheid van een OHSAS 18001- of ISO 45001-certificaat dat bij SCCM in de registratie is opgenomen. De inspectiefrequentie wordt bij aanwezigheid van een OHSAS 18001- of ISO 45001-certificaat verlaagd. Uitzondering hierop vormen organisaties waar incidenten plaatsvinden en organisaties waarop het BRZO van toepassing is.

Hoge kwaliteit van gecertificeerde managementsystemen

De kwaliteit van het gecertificeerde managementsysteem staat centraal in de activiteiten van SCCM. Alleen bij een kwalitatief goed managementsysteem zal een gecertificeerde organisatie ook de beoogde toegevoegde waarde ervaren. Partijen die belang hechten aan het certificaat (waaronder de toezichthouders) gaan ook uit van deze kwaliteit.

SCCM biedt veel hulpmiddelen en informatie die organisaties kunnen gebruiken om een goed managementsysteem op te zetten en/of dit steeds te verbeteren. In 2018 zijn weer verschillende nieuwe informatiebladen gepubliceerd en gratis webinars verzorgd.

Omdat veel organisatie bij het opzetten van een managementsysteem een adviseur inschakelen hebben deze een belangrijke invloed op de kwaliteit van de ingevoerde managementsystemen. Om die reden is SCCM in 2016 gestart met de organisatie van adviseursmiddagen voor ISO 14001. Dit is een middagprogramma waarbij adviseurs informatie krijgen over de laatste inzichten ten aanzien van

de inhoud en interpretatie van een van de normen waarvoor SCCM certificatieschema's heeft. In 2018 is ook voor ISO 45001-adviseurs een programma aangeboden.

Certificatie met toegevoegde waarde

Om ervoor te zorgen dat gecertificeerde organisaties ook gecertificeerd willen blijven is van belang dat het certificatieproces ook toegevoegde waarde levert. Eerder onderzoek wijst uit dat een belangrijke toegevoegde waarde van certificatie is: het 'scherp houden' van de organisatie. Hiervoor is het nodig dat auditors beschikken over actuele kennis.

De activiteiten van SCCM zijn erop gericht om certificatie-instellingen te ondersteunen bij het aanbieden van instrumenten en het actueel houden van kennis van auditors:

- Jaarlijks worden zogenaamde auditordagen georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten worden onder andere sprekers uitgenodigd om een bepaald thema toe te lichten (zie hoofdstuk 4).
- Samenvattingen van de belangrijkste wet- en regelgeving worden gepubliceerd op mijn.sccm.nl en halfjaarlijks wordt een overzicht van wijzigingen in wet- en regelgeving uitgebracht.
- Nieuwe instrumenten worden ontwikkeld waarmee extra toegevoegde waarde kan worden geleverd. De pilot die in 2018 is uitgevoerd met de door SCCM ontwikkelde milieuprestatiemeting is daarvan een voorbeeld (zie hoofdstuk 7).

Toepassing van SCCM-certificatieschema's in NL

SCCM streeft naar een zo breed mogelijke toepassing van de SCCM-certificatieschema's in Nederland. Om die reden wordt certificatie-instellingen de mogelijkheid geboden om de certificatieschema's van SCCM onder buitenlandse accreditatie toe te passen. Twee certificatie-instellingen hebben een overeenkomst met SCCM voor deze toepassing. Voor de uitvoering hiervan is de medewerking van de buitenlandse accreditatie-instellingen vereist. De afstemming hierover blijkt in de praktijk enige tijd te vragen omdat deze organisaties minder bekend zijn met het begrip schemabeheer. In 2018 is door UKAS (accreditatie-instelling in het Verenigd Koninkrijk) een onderzoek naar de SCCM-schema's gestart. Naar verwachting wordt dit in 2019 afgerond.

3 Stand van zaken kwantitatief

In dit hoofdstuk wordt een kwantitatief overzicht gegeven in de ontwikkeling van ISO 14001-, ISO 50001- en ISO 45001/OHSAS 18001-certificatie en de EMAS-registratie in Nederland.

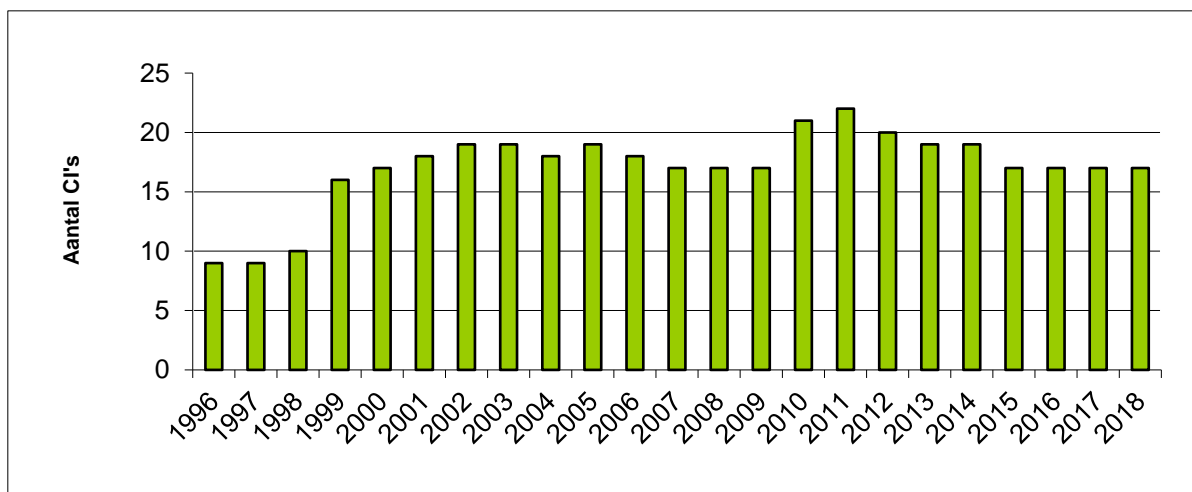
Certificatie-instellingen aangesloten voor ISO 14001

In 2018 is het aantal aangesloten certificatie-instellingen (CI's) voor ISO 14001 niet gewijzigd (17 aangesloten CI's). Deze CI's zijn erkend door de Raad voor Accreditatie (RvA) en hebben een overeenkomst voor het gebruik van het ISO 14001-certificatieschema van SCCM. Er zijn geen certificatie-instellingen in procedure bij de RvA voor een nieuwe accreditatie.

Er zijn twee certificatie-instellingen die naast de RvA-accreditatie het ISO 14001-certificatieschema van SCCM aanbieden onder buitenlandse accreditatie (ANAB en UKAS).

In figuur 1 is de ontwikkeling van het aantal aangesloten certificatie-instellingen voor ISO 14001 weergegeven. Sinds 2011 is het aantal aangesloten certificatie-instellingen licht gedaald. De daling houdt verband met fusies en/of overnames van certificatie-instellingen en met het stoppen met systeemcertificatie. Dit laatste betreft certificatie-instellingen die maar een beperkt aantal certificaten hadden verstrekt.

Figuur 1: Ontwikkeling aantal bij SCCM aangesloten certificatie-instellingen voor ISO 14001 (1996-2018)

In 2018 heeft de laatste certificatie-instelling die een overeenkomst had voor het gebruik van het EMAS-verificatiesysteem deze beëindigd. Dit betekent dat er geen certificatie-instellingen meer zijn die een accreditatie hebben van de RvA voor de uitvoering van EMAS-verificaties. Organisaties die in Nederland een EMAS-registratie willen verkrijgen kunnen zich laten verifiëren door een verificateur die is geaccrediteerd in een andere lidstaat. De RvA houdt daar dan wel toezicht op.

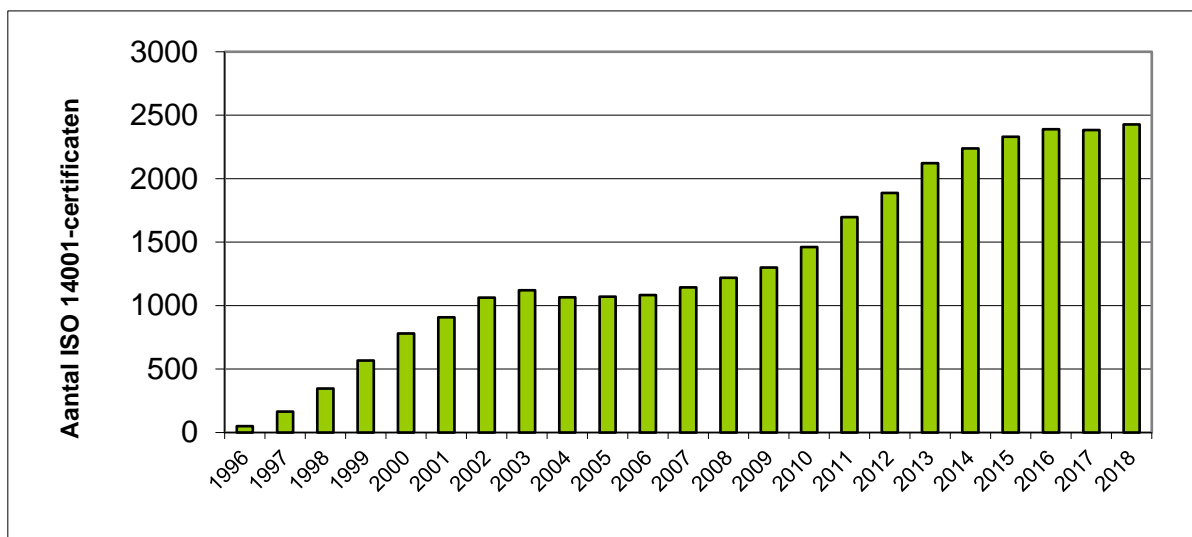
In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van de certificatie-instellingen met een overeenkomst voor het gebruik van het ISO 14001-certificatieschema en/of het EMAS-verificatiesysteem.

ISO 14001-gecertificeerde organisaties in Nederland

Eind 2018 stonden in totaal 2.498 organisaties bij SCCM geregistreerd met een ISO 14001-certificaat (waarvan 2.428 in Nederland). Eind 2017 waren dit 2.456 organisaties (waarvan 2.383 in Nederland). In figuur 2 is de ontwikkeling van het aantal organisaties met een ISO 14001-gecertificeerd milieumanagementsysteem in Nederland weergegeven.

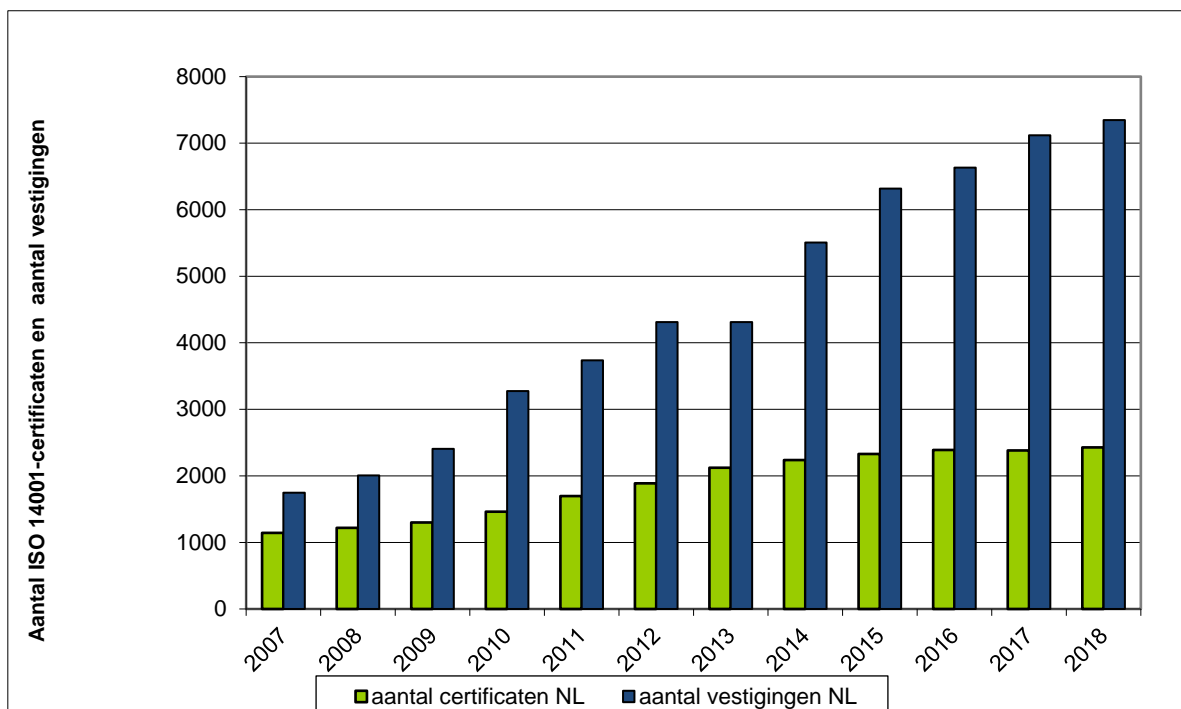
Op de internetsite van SCCM staan alle organisaties die ISO 14001-gecertificeerd zijn door een bij SCCM aangesloten certificatie-instelling. Selecties van de gecertificeerde bedrijven kunnen worden gemaakt naar bijvoorbeeld bedrijfstak.

Figuur 2: Aantal organisaties in Nederland met een gecertificeerd milieumanagementsysteem volgens ISO 14001 op 31 december

Naast de ontwikkeling van het aantal verstrekte certificaten is het aantal vestigingen dat onder deze certificaten valt interessant om te volgen. Een organisatie kan er namelijk voor kiezen om bedrijfsonderdelen of vestigingen onder één (concern)certificaat onder te brengen. In figuur 3 is de ontwikkeling van zowel het aantal certificaten als vestigingen met een ISO 14001-certificaat te zien.

Figuur 3: Aantal certificaten en aantal vestigingen van organisaties in Nederland met een gecertificeerd milieumanagementsysteem volgens ISO 14001 op 31 december

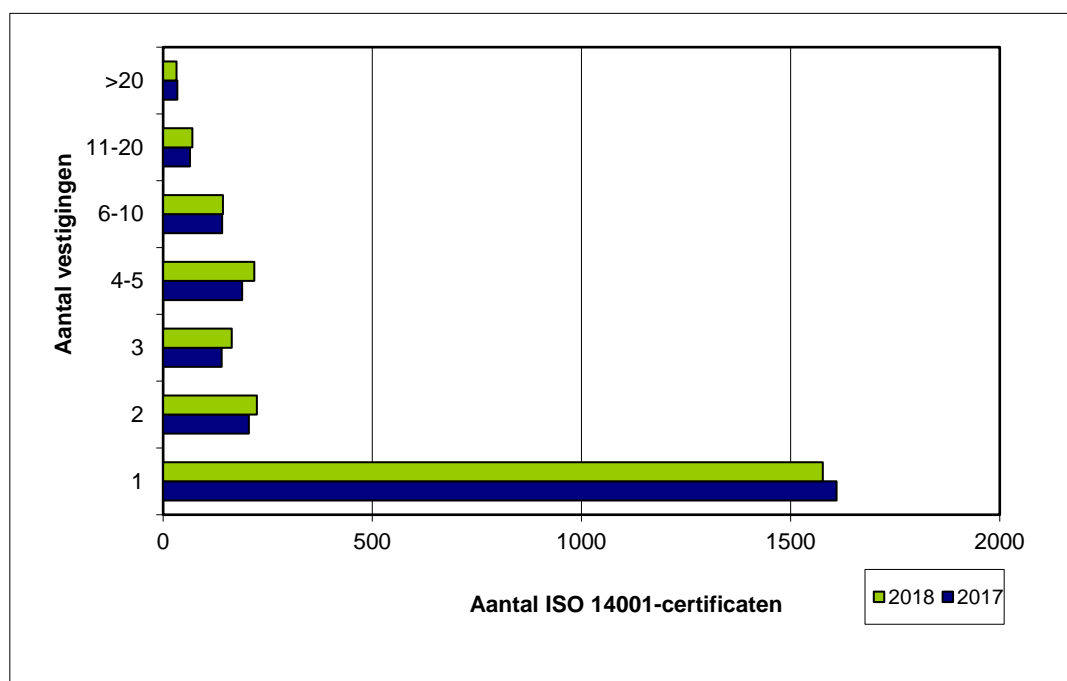
In de periode 2007 - 2015 is er een gestage groei te zien van zowel het aantal ISO 14001-certificaten als het aantal vestigingen dat onder deze certificaten valt. Vanaf 2015 valt op dat het aantal vestigingen sterker groeit dan het aantal certificaten. Organisaties kiezen vanaf dat moment steeds vaker voor om verschillende vestigingen van een organisatie onder één certificaat onder te brengen.

Op 15 september 2018 eindigde de transitieperiode van drie jaar voor de overgang naar de ISO 14001:2015 norm. Een groot deel van de gecertificeerde organisaties moest deze transitie in 2018 nog uitvoeren. In figuur 4 is te zien dat organisaties de transitie ook hebben gebruikt om vestigingen aan certificaten toe te voegen. Het aantal certificaten met één vestiging is gedaald en het aantal certificaten met twee of meer vestigingen is gestegen.

Zoals in het jaarverslag over 2017 al is aangegeven moest op 1 januari 2018 nog 45% van de 2.456 certificaten worden omgezet naar een certificaat op basis van de ISO 14001:2015 norm. Bij het einde van de transitieperiode op 15 september 2018 was nog een relatief grote groep van 614 organisaties nog niet gereed. Voor deze organisaties verviel op dat moment het ISO 14001-certificaat. In de laatste maanden van 2018 hebben de meeste organisaties alsnog het certificaat behaald waardoor het aantal ISO 14001-certificaten aan het einde van 2018 op een vergelijkbaar niveau is gebleven.

In figuur 4 is te zien dat de meeste certificaten betrekking hebben op één afzonderlijke vestiging of bedrijfs onderdeel. Opvallend is dat in 2018 het aantal organisaties met meer dan één vestiging is gestegen.

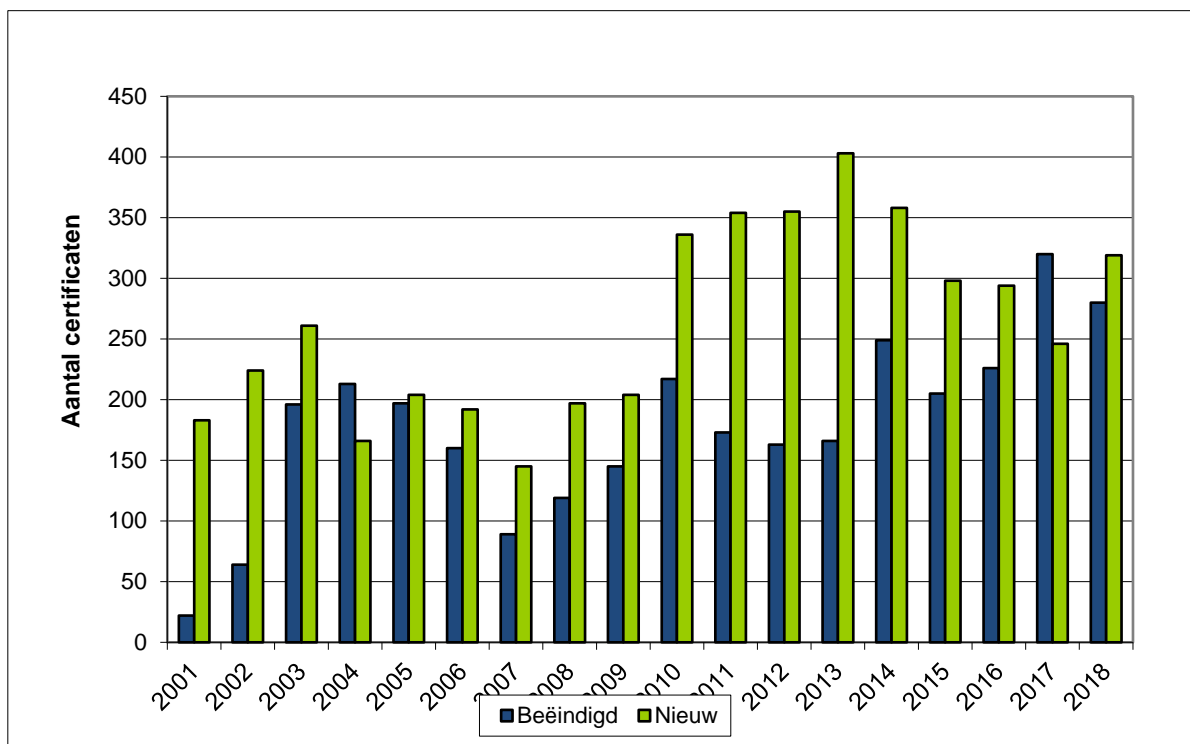
Figuur 4: Aantal ISO 14001-certificaten in Nederland verdeeld naar aantal vestigingen per certificaat op 31 december

Eind 2018 waren er in Nederland totaal 851 organisaties met meer dan één vestiging op een certificaat (773 eind 2017). Daarvan hadden er 388 twee of drie vestigingen, 361 met vier tot tien vestigingen en 32 organisaties met meer dan twintig vestigingen een ISO 14001-certificaat. De organisatie met de meeste vestigingen op één certificaat heeft er in totaal 271. In totaal zijn er 7.346 organisaties, bedrijfs onderdelen of vestigingen met een ISO 14001-certificaat in Nederland (7.118 eind 2017). In de periode 2008 tot 2018 steeg het totale aantal ISO 14001-certificaten met 2% en steeg het aantal vestigingen dat onder deze certificaten valt met 3% gestegen.

Figuur 5: Aantal toegevoegde en aantal beëindigde ISO 14001-certificaten in Nederland

In figuur 5 is het aantal ISO 14001-certificaten weergegeven dat in de periode 2001 - 2018 is toegevoegd aan de SCCM-database en het aantal certificaten dat in deze periode is verwijderd uit de SCCM-database. In 2018 is het aantal nieuw toegevoegde certificaten weer hoger dan het aantal verwijderde certificaten. Het jaar 2017 week af omdat het aantal verwijderde voor het eerst sinds 2004 hoger is dan het aantal nieuwe certificaten. De situatie in 2017 was afwijkend ten opzichte van andere jaren, dit hield verband met een incidentele situatie waarbij een van de CI's tijdelijk was geschorst door de RvA. Door deze schorsing konden certificaten niet worden verlengd en moesten deze uit de database van SCCM worden verwijderd.

Uit onderzoek naar de verwijderde certificaten in het verleden is naar voren gekomen dat circa 30% van de verwijderde certificaten op een later moment weer als 'nieuw' certificaat terugkomt. Het verwijderen en weer toevoegen houdt verband met:

- uitloop van herbeoordelingen en herstel van afwijkingen waardoor een certificaat tijdelijk niet geldig is (orde van grootte 20%);
- de overgang naar een andere certificatie-instelling. Het certificaat wordt dan verwijderd en wordt later door de nieuwe certificatie-instelling weer aangemeld (orde van grootte 60%);
- veranderingen in een organisatie (bijvoorbeeld samenvoeging van vestigingen, overname en naamswijziging) betekenen dat een certificaat eerst wordt verwijderd en later op een andere manier terugkomt (orde van grootte 20%).

Voor een deel komen verwijderde certificaten niet terug. Dit hangt samen met:

- samenvoegen van certificaten van verschillende vestigingen in één certificaat voor de gehele organisatie. De vestiging is dus feitelijk niet gestopt maar ondergebracht onder een ander certificaat. Dit is in 2018 vaak aan de orde geweest;
- beëindiging van ISO 14001-certificatie omdat de gecertificeerde organisatie de toegevoegde waarde niet langer ziet of niet langer aan de eisen kan voldoen. Het laatste hangt dan vaak samen met belangrijke afwijkingen bij audits. Deze kunnen kan aanleiding zijn voor schorsing of intrekking van het certificaat;
- overgang naar een CI welke het certificaat afgeeft op basis van een buitenlandse accreditatie.

Wanneer een certificatie-instelling tijdens audits afwijkingen constateert, treedt vervolgens een procedure in werking waarbij de organisatie de kans krijgt corrigerende maatregelen te nemen. Wanneer corrigerende maatregelen niet tijdig zijn ingevoerd of niet werken wordt het certificaat tijdelijk geschorst. Intrekking van een certificaat is aan de orde wanneer tijdens de periode van schorsing de afwijkingen nog steeds niet zijn opgelost of wanneer aan andere contractuele voorwaarden niet is voldaan (bijvoorbeeld financiële verplichtingen). Wanneer er veel afwijkingen zijn, houdt de betreffende gecertificeerde organisatie meestal 'de eer aan zichzelf' en beëindigt zelf de certificatie-overeenkomst om zo schorsing of intrekking te voorkomen. In tabel 1 is het aantal certificaten weergegeven dat door certificatie-instellingen is geschorst of ingetrokken.

Tabel 1: Aantal ingetrokken en tijdelijk geschorste ISO 14001-certificaten (tijdelijk geschorst wil zeggen dat een certificaat in het betreffende jaar een periode niet geldig is geweest en de schorsing ook weer is opgeheven).

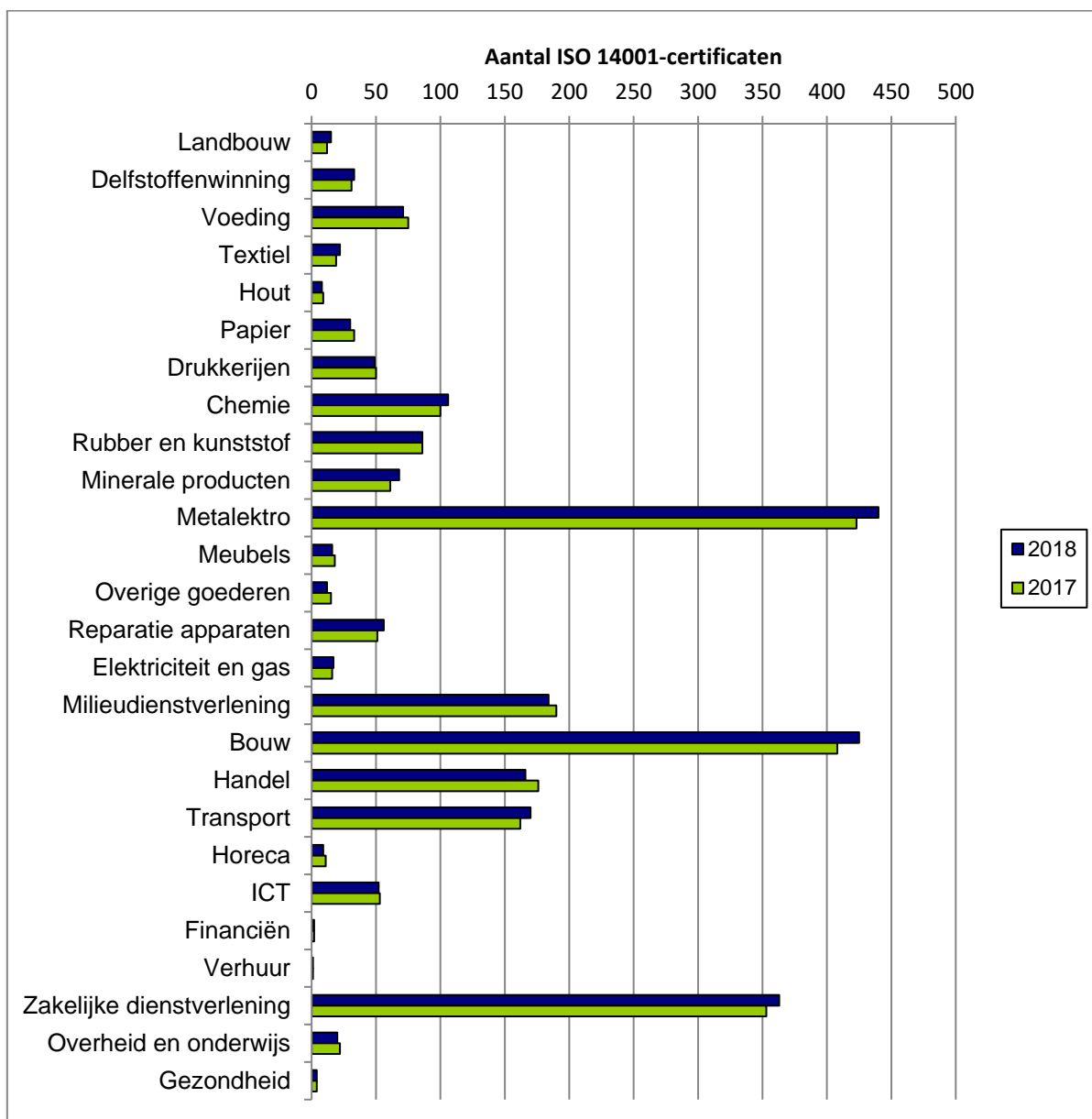
	Ingetrokken	Tijdelijk geschorst
2018	23	5
2017	23	4
2016	32	24*
2015	26	3
2014	22	6
2013	17	1
2012	22	4
2011	9	2
2010	8	3

* Het afwijkende aantal geschorste certificaten in 2016 is incidenteel en houdt verband met één certificatie-instelling welke 19 certificaten tijdelijk heeft geschorst.

De certificatie-instellingen worden viermaal per jaar door SCCM geattendeerd op ISO 14001-certificaten die staan geregistreerd en waarvan de looptijd volgens de registratie bij SCCM is verstreken. Certificaten die niet op korte termijn worden verlengd, worden (eventueel tijdelijk) uit de registratie verwijderd. Op deze manier blijft het bestand op internet actueel.

In de volgende figuur is de verdeling van de ISO 14001-gecertificeerde organisaties weergegeven naar sector.

Figuur 6: Organisaties met ISO 14001-certificaat in Nederland verdeeld naar sector op 31 december 2017 en 31 december 2018

De metalektro is de sector waarin eind december 2018 de meeste ISO 14001-certificaten zijn verstrekt (445).

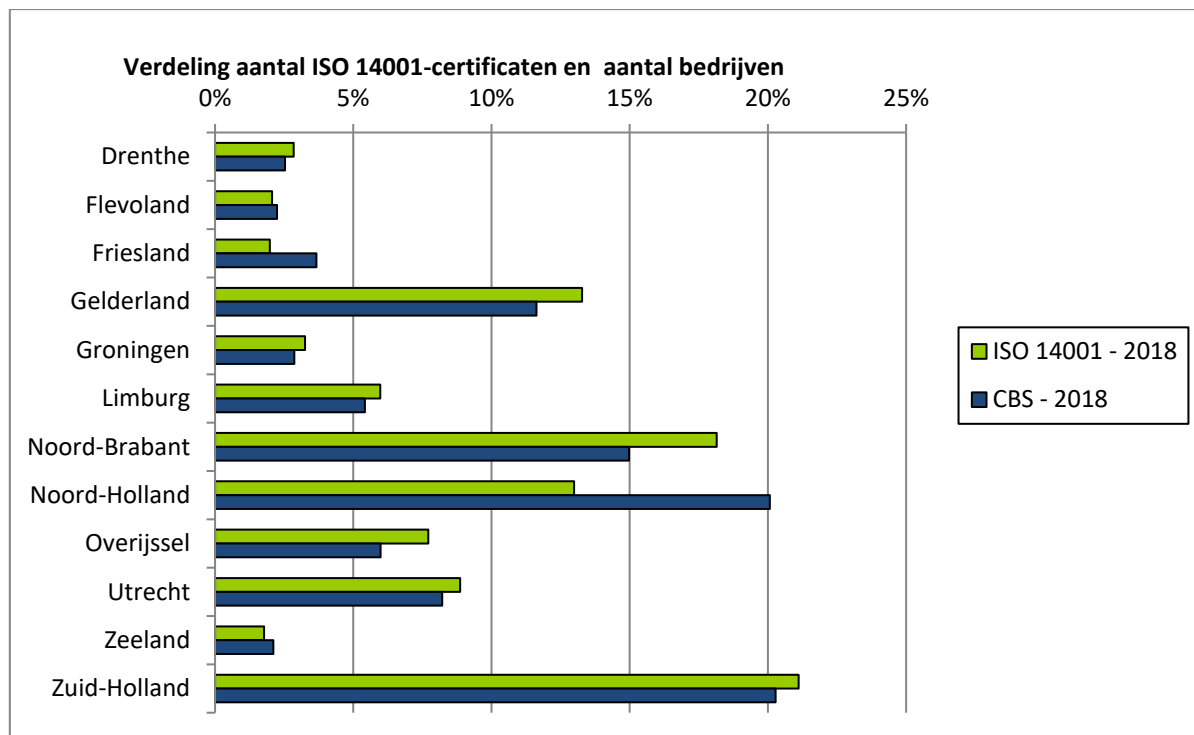
In 2018 zijn de meeste nieuwe certificaten geregistreerd in de sectoren:

- Zakelijke dienstverlening (+64)
- Bouwnijverheid (+61)
- Metalektro (+51)
- Groot- en detailhandel en garagebedrijven (+20)
- Transport (+23)
- Milieudienstverlening (+15)

De bovenstaande cijfers betreffen de nieuwe certificaten. In figuur 6 is bij de vergelijking van 2017 en 2018 het saldo van verwijderde en nieuwe certificaten te zien.

In de figuur 7 is te zien dat relatief veel ISO 14001-certificaten zijn verstrekt in de provincie Noord-Brabant en relatief weinig in de provincie Noord-Holland. In deze figuur is een vergelijking gemaakt van het aantal bedrijven (exclusief landbouw) in de provincies op basis van CBS-informatie met het aantal bij SCCM geregistreerde certificaten.

Figuur 7: Verdeling aantal ISO 14001-certificaten en aantal bedrijven naar provincie

Om een indruk te geven van het aantal ISO 14001-gecertificeerde organisaties ten opzichte van het totale aantal aanwezige organisaties is voor een aantal categorieën van organisaties geanalyseerd in hoeverre de organisaties in deze categorie ook voorkomen in het bestand van bij SCCM geregistreerde ISO 14001-certificaten.

Voor een aantal sectoren is het aantal ISO 14001-certificaten vergeleken met de ledenlijst van brancheorganisaties. Uit praktische overwegingen is dit alleen gedaan voor brancheorganisaties met een overzichtelijk aantal leden.

Tabel 2: Vergelijking groepen bedrijven met SCCM-registratie van ISO 14001-certificaten

Groep bedrijven	Aantal leden of bedrijven	% van het aantal leden of bedrijven met een of meer ISO 14001-gecertificeerde organisaties/vestigingen in de SCCM-database*
AEX-genoteerde bedrijven	25	42%
BRZO-plichtige bedrijven	405	31%
Bovenste 25 bedrijven uit transparantiebenchmark 2017 MVO-beleid Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	25	44%
Bovenste 100 bedrijven uit transparantiebenchmark 2017 ministerie EZ	100	32%
Leden Vereniging Afvalbedrijven	51	61%
Leden VNCI (Chemie)	143	37%
Leden VHCP (Handel Chemie)	29	28%
Leden VNPI (Petrochemie)	12	17%
Leden VNP (Papier en karton)	17	76%

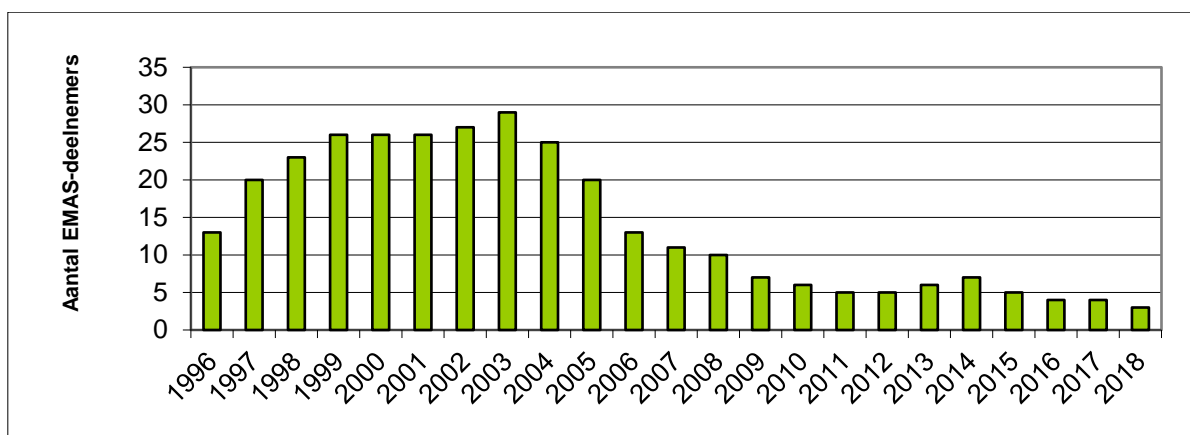
* Het is mogelijk dat meer organisaties een ISO 14001-certificaat hebben. Dit zijn organisaties met een ISO 14001-certificaat verstrekt door een certificatie-instelling die niet bij SCCM is aangesloten. Dit zijn certificatie-instellingen gevestigd en geaccrediteerd in het buitenland.

De in tabel 2 opgenomen categorieën organisaties bevatten over het algemeen grotere organisaties en/of organisaties met een behoorlijke impact op het milieu. Naarmate organisaties kleiner worden en de milieu-impact beperkter, neemt het aandeel ISO 14001-gecertificeerde organisaties af. Het aantal ISO 14001-gecertificeerde overheidsorganisaties blijft laag (27).

Aantal EMAS-geregistreerde organisaties

Eind 2018 waren drie in Nederland gevestigde organisaties geregistreerd als deelnemer aan de EMAS-verordening (dit waren er vier eind 2017). Van de drie vallen er twee onder een buitenlandse moederorganisatie en zijn in een andere lidstaat geregistreerd. In 2018 zijn er geen nieuwe organisaties geregistreerd. In figuur 8 is de ontwikkeling van het aantal EMAS-deelnemers weergegeven. In bijlage 3 is een overzicht opgenomen van de EMAS-geregistreerde organisaties.

Figuur 8: Ontwikkeling aantal EMAS-geregistreerde organisaties in Nederland op 31 december

Het aantal EMAS-registraties in de EU is licht gedaald, het waren er 3.728 eind 2018 (3.866 eind 2017). Een belangrijke doelstelling van de in 2010 herziene EMAS-verordening was de toename van het aantal registraties. Dit lukt vooralsnog niet. Het aantal registraties is sinds 2010 gedaald terwijl tegelijkertijd het aantal ISO 14001-certificaten in Europa stijgt. Ook zijn er nauwelijks EMAS-registraties van buiten de EU. Duitsland heeft de meeste EMAS-geregistreerde organisaties (1.206 was 1.237), daarna volgen Italië (935 was 983), Spanje (843 was 821) en Oostenrijk (259 was 293). Twaalf lidstaten hebben tien of minder registraties en dertien tussen de 11 en 70 registraties. In 2017 heeft de Europese Commissie een evaluatie van de EMAS-verordening afgerond. De uitkomst daarvan was niet onverdeeld positief. De meerderheid van de lidstaten (met uitzondering van Nederland en Denemarken) wilden de verordening continueren. De Commissie heeft hiermee ingestemd onder de voorwaarden dat de lidstaten zich extra inspannen om EMAS te stimuleren. Nederland heeft aangegeven zich hier niet aan te committeren.

Certificaat CO₂-reductiemanagement met ISO 14001

In 2017 heeft SCCM het certificatieschema CO₂-reductiemanagement met ISO 14001 geïntroduceerd. Hiermee krijgen organisaties die op basis van de Energie Efficiency Directive (EED) verplicht zijn een zogenaamde energieaudit uit te voeren de mogelijkheid het milieumanagement-systeem op basis van ISO 14001 hiervoor te gebruiken.

Dit certificatieschema kan alleen door certificatie-instellingen worden gebruikt die ook een overeenkomst met SCCM hebben voor het gebruik van het ISO 14001-certificatieschema. Van de 17 certificatie-instellingen die het ISO 14001-certificatieschema gebruiken hebben er eind 2018 9 een overeenkomst voor het gebruik van het certificatieschema CO₂-reductiemanagement met ISO 14001.

Organisaties die het certificaat CO₂-reductiemanagement met ISO 14001 willen behalen dienen een geldig ISO 14001-certificaat te hebben. Eind 2018 zijn er 2 organisaties met een certificaat CO₂-reductiemanagement niveau 1 en 2 organisaties met een certificaat op niveau 2. Met niveau 1 wordt voldaan aan de eisen die het EED stelt aan een energieaudit. Bij niveau 2 wordt het energieverbruik ook omgerekend naar CO₂-emissies.

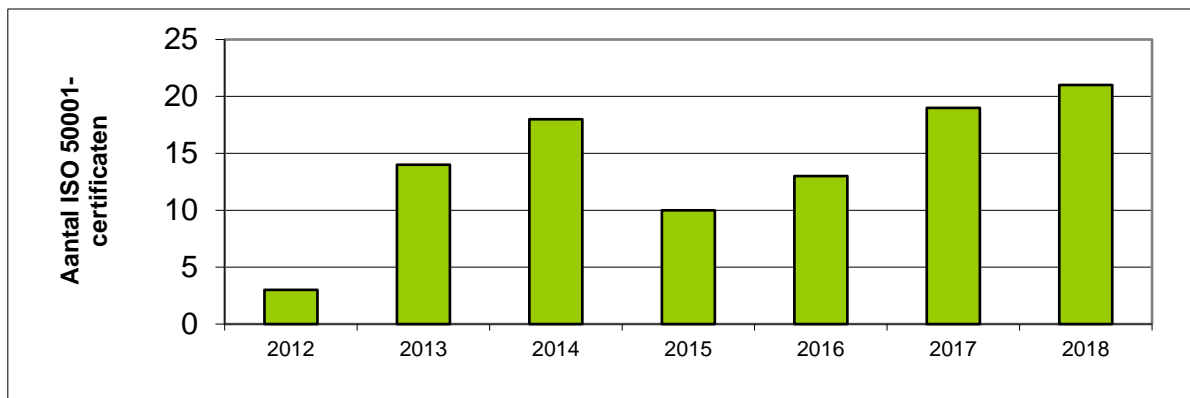
Certificatie van energiemanagementsystemen op basis van ISO 50001

Certificatie-instellingen met een overeenkomst voor het gebruik van het ISO 14001-certificatieschema kunnen (zonder extra kosten) ook een overeenkomst aangaan voor het gebruik van het ISO 50001-certificatieschema. Van de 17 certificatie-instellingen die het ISO 14001-certificatieschema gebruiken hebben er eind 2018 5 een overeenkomst voor het gebruik van het ISO 50001-schema. Dit aantal is in 2018 niet gewijzigd.

In figuur 9 is de ontwikkeling van het aantal bij SCCM geregistreerde ISO 50001-certificaten te zien. Het aantal certificaten is in 2015 afgenomen omdat een van de certificatie-instellingen de RvA-accreditatie voor ISO 50001 toen heeft beëindigd. Daarmee zijn de certificaten verstrekt door deze certificatie-instelling verwijderd. In de periode 2016 - 2018 is het aantal certificaten weer licht gestegen. Organisaties die op basis van de Europese Energie Efficiency Directive (EED) verplicht zijn een zogenaamde energieaudit op te stellen, kunnen daarvoor een ISO 50001-certificaat gebruiken. De verwachting was dat de ISO 50001-certificatie hier in 2016 een impuls mee zou krijgen. Dat is niet het geval gebleken. Dat was reden voor SCCM om in 2017 het certificatieschema CO₂-reductiemanagement met ISO 14001 te introduceren.

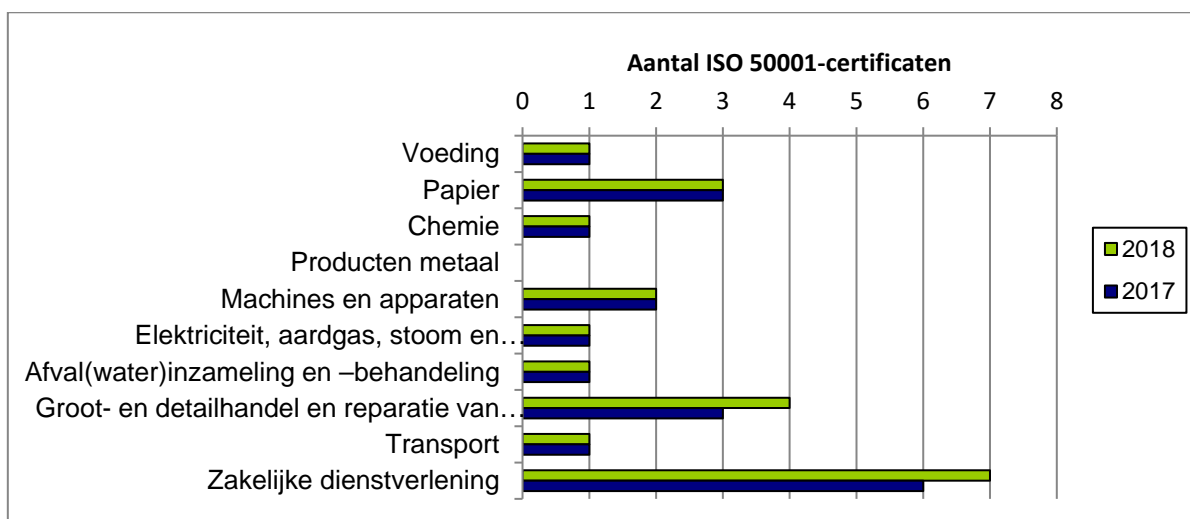
Onder de 21 (was 19 in 2017) geregistreerde ISO 50001-certificaten vallen in totaal 33 vestigingen. Het aantal certificaten is in 2018 met 10% gestegen.

Figuur 9: Ontwikkeling van het aantal ISO 50001-certificaten in Nederland op 31 december

In figuur 10 is te zien dat de belangstelling het grootst is in de zakelijke dienstverlening (dit betreft onder andere bedrijven die textielservices aanbieden).

Figuur 10: Organisaties met een ISO 50001-certificaat verdeeld naar sector op 31 december

Certificatie-instellingen aangesloten voor ISO 45001 en OHSAS 18001

In totaal waren er eind 2018 zeven certificatie-instellingen die een overeenkomst hebben met SCCM voor het gebruik van de certificatieschema's voor ISO 45001 en OHSAS 18001. Dit aantal is ten opzichte van eind 2017 niet gewijzigd. Alle CI's hebben een accreditatie voor OHSAS 18001-certificatie van de RvA. Twee CI's zijn eind 2018 ook geaccrediteerd voor ISO 45001-certificatie. De overige zijn daarvoor in procedure. In bijlage 2 is een overzicht van de aangesloten certificatie-instellingen opgenomen.

Aantal ISO 45001 en OHSAS 18001-gecertificeerde organisaties

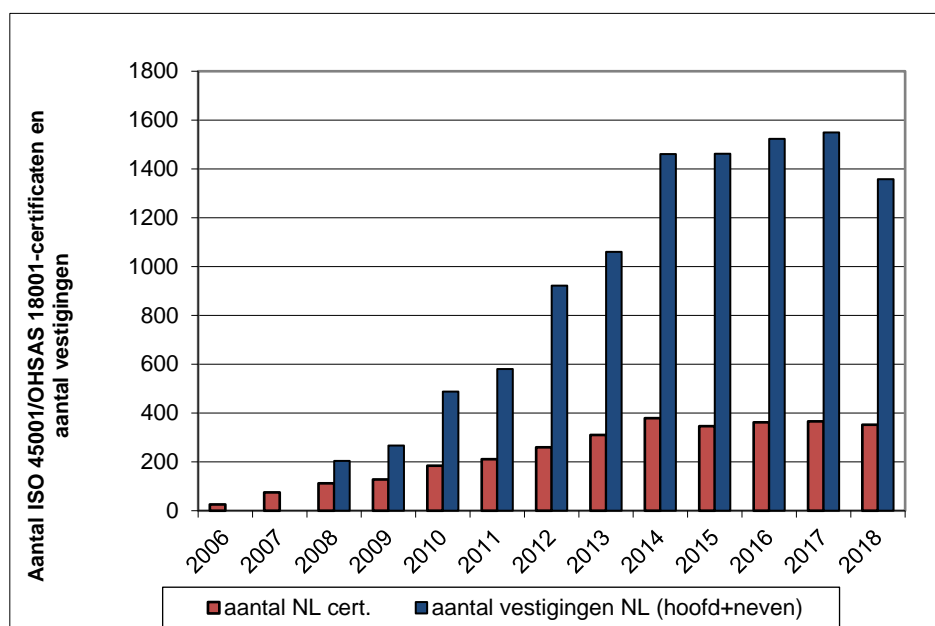
In 2018 is de ISO 45001-norm gepubliceerd, deze gaat de OHSAS 18001-norm vervangen. Organisaties met een OHSAS 18001-certificaat hebben tot medio maart 2021 om de overstap naar ISO 45001 te maken. Omdat een groot deel van organisatie met een OHSAS 18001-certificaat ook is gecertificeerd op basis van de ISO 14001-norm is de stap van OHSAS 18001 naar ISO 45001 relatief makkelijk te maken. Al snel na de publicatie van de ISO 45001-norm waren dan ook de

eerste organisaties met een OHSAS 18001-certificaat zover dat deze konden worden gecertificeerd op basis van de ISO 45001-norm. In de onderstaande tekst en figuren is steeds het totaal van ISO 45001- en OHSAS 18001-certificaten genomen.

In 2018 is het aantal door SCCM geregistreerde ISO 45001/OHSAS 18001-certificaten min of meer gelijk gebleven ten opzichte van eind 2017. Het waren er 383 (waarvan 352 in Nederland) aan het eind van 2018 en eind 394 eind 2017 (waarvan 366 in Nederland).

Organisaties in het buitenland, die door een bij SCCM aangesloten certificatie-instelling zijn gecertificeerd op basis van het SCCM-certificatieschema, kunnen zich vrijwillig laten registreren in de SCCM-database.

Figuur 11: Aantal bij SCCM geregistreerde ISO 45001/OHSAS 18001-certificaten in Nederland en aantal vestigingen op certificaten op 31 december

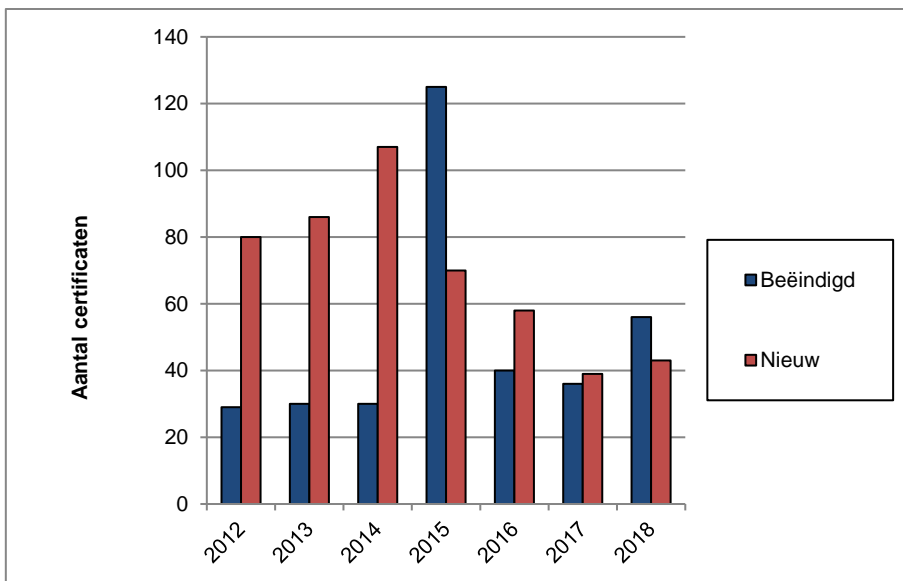

Onder een certificaat kunnen meerdere vestigingen van de betreffende organisatie vallen. Deze staan op het certificaat van de hoofdvestiging vermeld. In figuur 11 is te zien dat onder de ISO 45001/OHSAS 18001-certificaten een groot aantal vestigingen vallen. In 2018 is het aantal certificaten in Nederland min of meer gelijk gebleven maar is het aantal vestigingen dat hieronder valt met 12% gedaald (1.358 eind 2018 en 1.549 eind 2017). De daling houdt verband met de beëindiging van de registratie van drie organisaties met elk circa 40 vestigingen.

In 2018 zijn 43 (was 39) nieuwe ISO 45001/OHSAS 18001-certificaten geregistreerd (zie figuur 12). Het hoge aantal beëindigde OHSAS 18001-certificaten in 2015 hangt samen met de opzegging van de RvA-accreditatie en de beëindiging van het gebruik van het certificatieschema van SCCM door een van de certificatie-instellingen. In 2018 is er ook een relatief hoog aantal beëindigde certificaten, dit houdt verband met de overgang van het certificaat naar een buitenlandse accreditatie.

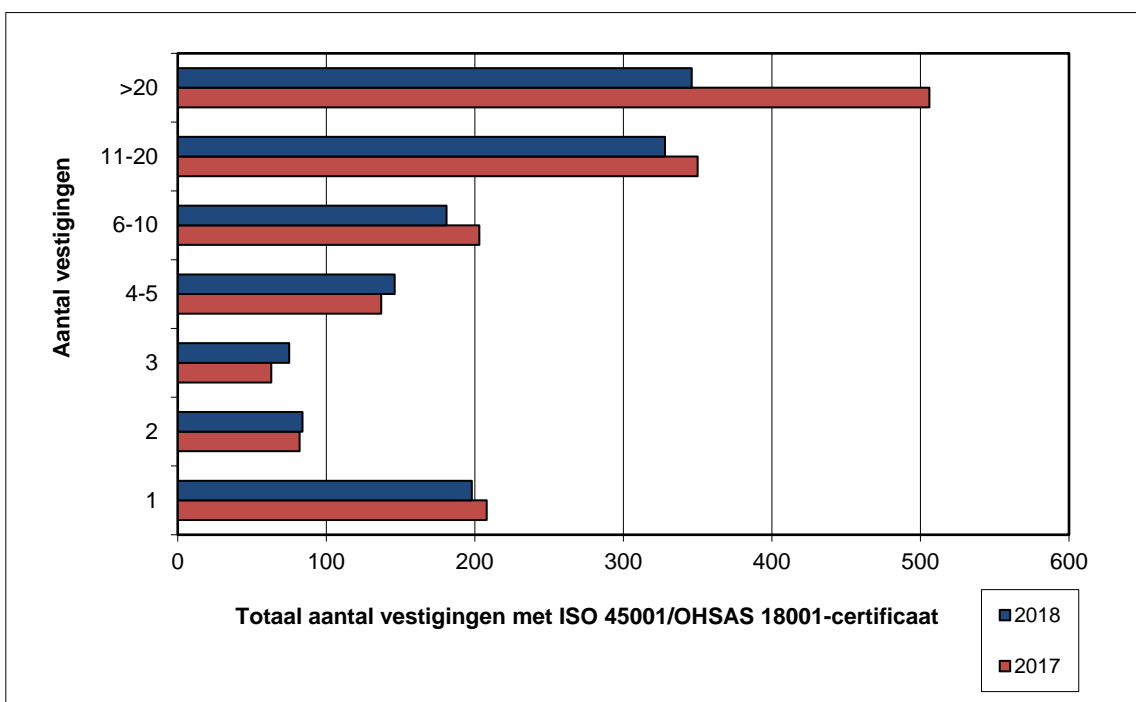

Figuur 12: Aantal toegevoegde en aantal verwijderde ISO 45001/OHSAS 18001-certificaten in Nederland

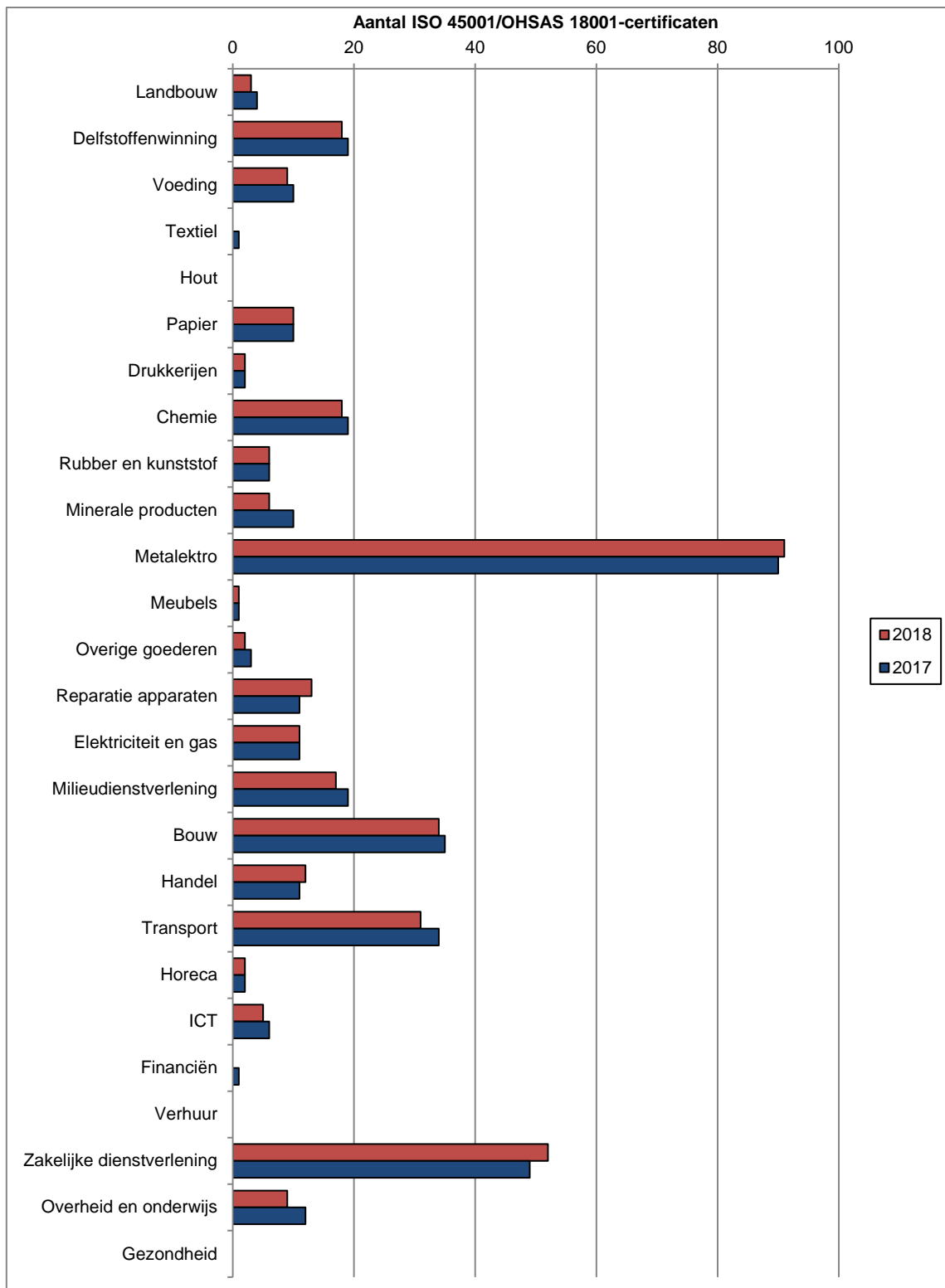
In figuur 13 is te zien dat de meeste certificaten (198) betrekking hebben op één vestiging. Er zijn acht certificaten met meer dan 20 vestigingen. Op het certificaat met de meeste vestigingen staan 95 vestigingen.

Figuur 13: Aantal ISO 45001/OHSAS 18001- certificaten verdeeld over aantal vestigingen per certificaat op 31 december

De verdeling van de ISO 45001/OHSAS 18001-certificaten over de sectoren is weergegeven in de volgende figuur.

Figuur 14: Verdeling ISO 45001/OHSAS 18001-certificaten in Nederland naar sector 31 december

Veruit de meeste ISO 45001/OHSAS 18001-certificaten zijn verstrekt bij bedrijven in de sector metaalktro (92).

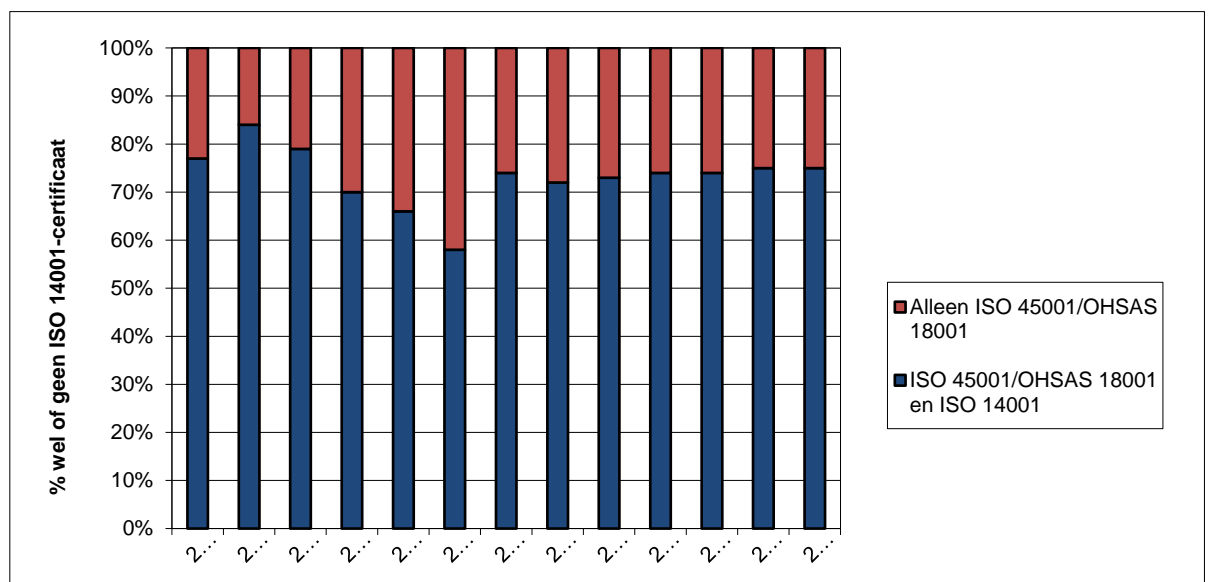
In 2018 zijn de meeste nieuwe certificaten geregistreerd in de volgende sectoren:

- bouw (+9)
- metaalktro (+7)
- zakelijke dienstverlening (+7)

De bovenstaande cijfers betreffen de nieuwe certificaten. In figuur 14 is per sector het saldo van verwijderde en nieuwe certificaten te zien in 2017 en 2018.

In de volgende figuur is te zien dat het merendeel van de ISO 45001/OHSAS 18001-gecertificeerde organisaties in Nederland (75%) beschikt over een ISO 14001-certificaat.

Figuur 15: Verdeling aantal ISO 45001/OHSAS 18001-gecertificeerde organisaties naar wel en niet ook ISO 14001-gecertificeerd zijn

Om een indruk te geven van het aantal ISO 45001/OHSAS 18001-gecertificeerde organisaties ten opzichte van het totale aantal aanwezige organisaties is voor een aantal groepen bedrijven (zoals brancheorganisaties) geanalyseerd in hoeverre de bedrijven in deze groep ook voorkomen in de database van ISO 45001/OHSAS 18001-certificaten.

Uit praktische overwegingen is dit alleen gedaan voor brancheorganisaties met een overzichtelijk aantal leden.

Tabel 3: Vergelijking groepen bedrijven met SCCM-registratie van ISO 45001/OHSAS 18001-certificaten

Groep bedrijven	Aantal leden of bedrijven	% van het aantal leden of bedrijven met een of meer ISO 45001/OHSAS 18001-gecertificeerde organisaties/vestigingen in de SCCM-database*
AEX genoteerde bedrijven	25	17%
Bovenste 25 bedrijven uit transparantiebenchmark MVO-beleid Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	25	16%
Bovenste 100 bedrijven uit transparantiebenchmark ministerie EZ	100	10%
BRZO-plichtige bedrijven	405	5%
Leden Vereniging Afvalbedrijven	51	16%
Leden VNCI (Chemie)	143	10%
Leden VHCP (Handel Chemie)	29	3%
Leden VNPI (Petrochemie)	12	0%
Leden VNP (Papier en karton)	17	18%

* Het is mogelijk dat meer organisaties een ISO 45001/OHSAS 18001-certificaat hebben. Dit zijn organisaties met een ISO 45001/OHSAS 18001-certificaat verstrekt door een certificatie-instelling die niet bij SCCM is aangesloten. Dit zijn certificatie-instellingen gevestigd en geaccrediteerd in het buitenland.

Gebruik van vragen- en klachtenprocedures

Bij vragen en klachten kan het gaan om vragen of klachten van:

- organisaties die een certificaat willen behalen en vragen of klachten hebben over de uitvoering van het certificatieproces en de uitkomst daarvan, bijvoorbeeld ten aanzien van door de certificatie-instelling geconstateerde afwijkingen.
- derden over een door een certificatie-instelling verstrekt certificaat. Derden kunnen bijvoorbeeld toezichthouders van de overheid zijn die bij gecertificeerde organisaties inspecties uitvoeren.

SCCM wil stimuleren dat eventuele vragen en klachten van derden daadwerkelijk bij de betrokken certificatie-instelling worden ingediend. Overheden zijn echter terughoudend met het gebruik van de klachtenprocedures. Het gebruik van deze procedures is belangrijk omdat deze het verbeteringsproces stimuleren en aanleiding kunnen zijn voor het wegnemen van verkeerde verwachtingen.

Om de drempel om vragen te stellen en/of klachten in te dienen over een verstrekt certificaat te verlagen, biedt SCCM de mogelijkheid om, klachten die formeel door een certificatie-instelling moeten worden behandeld, via SCCM in te dienen. SCCM zorgt er dan voor dat de klachten worden doorgegeven aan de betreffende certificatie-instelling. Het voordeel hiervan is dat SCCM de afhandeling van de procedure ook volgt. In 2018 zijn er door derden (niet zijnde certificaathouders) geen klachten over een verstrekt certificaat ingediend. In 2018 zijn er bij SCCM geen vragen gesteld over een verstrekt certificaat.

Interne organisatie

SCCM heeft geen personeelsleden in dienst. De directie- en secretariaatsvoering is uitbesteed aan Stuyt Projecten bv.

Financiën

Het jaar 2018 is afgesloten met een negatief resultaat, in de begroting was uitgegaan van een negatief resultaat, dit is iets hoger uitgevallen. De reserves zijn voldoende om dit tekort te dekken. Het tekort hield verband met kosten voor aanpassing en ontwikkeling van software ter ondersteuning van mijn.sccm en niet in de begroting opgenomen kosten voor de inschakeling van een stagiair voor de pilot met de milieuprestatiemeting en kosten voor notaris in verband met statutenwijziging.

De belangrijkste inkomstenbronnen van SCCM zijn:

- Contributies van de certificatie-instellingen voor het gebruik van het ISO 14001- en het ISO 45001/OHSAS 18001-certificatieschema. De contributie per certificatie-instelling bedraagt € 2.700,00 per jaar voor het gebruik van elk van de certificatieschema's. Certificatie-instellingen krijgen een korting ingeval de accreditatie niet alle scopes omvat. Ingeval een certificatie-instelling een overeenkomst heeft voor het ISO 14001-certificatieschema, zijn aan het gebruik van de certificatieschema's voor ISO 50001 en CO₂-reductiemanagement met ISO 14001 geen kosten verbonden.
- Een jaarlijkse vergoeding van de certificatie-instellingen voor elk afgegeven certificaat (zowel ISO 14001, ISO 50001 als ISO 45001/OHSAS 18001). Deze bedroeg in 2018 € 100,00 per certificaat per jaar. Ter stimulering van ISO 50001-certificatie is in 2018 de jaarlijkse vergoeding niet in rekening gebracht ingeval de gecertificeerde organisatie al een ISO 14001- en/of ISO 45001/OHSAS 18001-certificaat heeft.

Samenstelling organen SCCM

De samenstelling van het bestuur van SCCM is in 2018 niet gewijzigd.

Mevrouw M. van Dalen is benoemd tot lid van het CCvD voor milieu- en energiemanagementsystemen.

De samenstelling van het CCvD voor managementsystemen voor gezond en veilig werken is in 2018 niet gewijzigd.

In bijlage 1 is het meest recente overzicht opgenomen van de personen die zitting hebben in de verschillende organen van SCCM.

4 Activiteiten in 2018

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de belangrijkste activiteiten in het verslagjaar.

Organisatie en overleggen binnen SCCM

In bijlage 1 staan de verschillende organen van SCCM vermeld met de personen die daar zitting in hebben. Onderstaand worden de activiteiten van de verschillende organen weergegeven.

Bestuur

Het bestuur heeft in het verslagjaar vijfmaal vergaderd. Onder meer de volgende onderwerpen zijn aan de orde geweest:

- het jaarverslag en de jaarrekening over 2017;
- de ontwikkeling van inkomsten en uitgaven in 2018;
- de begroting voor 2019;
- de samenstelling van het bestuur;
- de uitvoering van het beleidsplan voor de periode 2016-2020;
- de aanpassing van statuten;
- de overgang naar ISO 14001:2015;
- de samenstelling van de CCvD's.

Centraal College van Deskundigen Milieu (CCvD Milieu) en overleg certificatie-instellingen

Er is in 2018 tweemaal een overleg geweest van CCvD Milieu en de aangesloten certificatie-instellingen. Onder meer de volgende onderwerpen zijn aan de orde geweest:

- de ervaringen met het in september 2015 gepubliceerde certificatieschema ISO 14001:2015 en de overgang naar deze norm;
- vragen met betrekking tot de interpretatie van onderdelen uit de ISO 14001:2015;
- samenvattingen wet- en regelgeving voor mijn.sccm;
- de inhoud van diverse informatiebladen (waaronder scope en toepassingsgebied);
- de mogelijkheden inzicht te krijgen in de kwaliteit van milieumanagementsystemen en het certificatieproces;
- de pilot van het instrument 'ISO 14001-milieuprestatiemeting';
- het verslag en de discussiepunten uit de auditordagen 2018 en het programma van de auditordagen 2019.

Aansluitend aan elk overleg met de certificatie-instellingen heeft een CCvD-vergadering plaatsgevonden waarbij op basis van het resultaat van het overleg met de certificatie-instellingen de formele besluiten worden genomen en onderwerpen worden geïdentificeerd die aandacht behoeven.

Centraal College van Deskundigen Gezond en veilig werken (CCvD G&VW) en overleg certificatie-instellingen

Er is in 2018 tweemaal een overleg geweest van CCvD G&VW en de aangesloten certificatie-instellingen. Onder meer de volgende onderwerpen zijn aan de orde geweest:

- de inhoud van het ISO 45001-certificatieschema;
- de implementatie van IAF-richtlijnen;
- de inhoud van diverse informatiebladen (o.a. overgang van OHSAS 18001 naar ISO 45001);
- voorlichtingsactiviteiten om de bekendheid van ISO 45001 te verhogen;
- de resultaten van de OHSAS 18001-auditordagen 2018 en het programma in 2019;
- de vergelijking van OHSAS 18001/ISO 45001 en VCA;
- samenvattingen van arbowet- en regelgeving op mijn.sccm.

Aansluitend aan elk overleg met de certificatie-instellingen heeft een CCvD-vergadering plaatsgevonden waarbij op basis van het resultaat van het overleg met de certificatie-instellingen de formele besluiten worden genomen en onderwerpen worden geïdentificeerd die aandacht behoeven.

Raad voor Accreditatie (RvA)

De certificatieschema's voor ISO 14001 en ISO 45001/OHSAS 18001 kunnen alleen onder accreditatie worden toegepast. Alle certificatie-instellingen die bij SCCM aangesloten voor betreffende schema's hebben een RvA-accreditatie. De betreffende certificatieschema's zijn door de RvA geëvalueerd en opgenomen op de zogenaamde BR010-lijst van de RvA. Met ingang van 1 januari 2017 beoordeelt de RvA niet langer de organisatie van schemabeheerders. Alleen de schema's kunnen door een schemabeheerder ter evaluatie bij de RvA worden aangeboden.

Omdat verschillende ministeries behoefte hebben aan een vorm van kwaliteitsborging van schemabeheer heeft een groep samenwerkende schemabeheerders (waaronder SCCM) in 2017 een norm ontwikkeld voor onafhankelijke schemabeheerders. Deze norm (NTA 8813) is tot stand gekomen via een normontwikkelingsproces via het NEN. In 2018 is de Vereniging van Schemabeheerders opgericht, SCCM is hier samen met 17 andere schemabeheerders lid van. Voorwaarde voor het lidmaatschap is dat de schemabeheerder zich committeert aan het voldoen aan NTA 8813 en dit wil aantonen door een tweejaarlijkse onafhankelijke externe beoordeling. De eerste externe beoordeling dient voor eind 2020 te zijn uitgevoerd.

SCCM is op verzoek van de RvA toegetreden lid van het zogenaamde 'Adviespanel belanghebbenden' dat de RvA in 2013 heeft ingesteld. SCCM vertegenwoordigt hier nu de Vereniging van Schemabeheerders.

Inhoud ISO 14001-, ISO 50001- en OHSAS 18001-certificatieschema's

De certificatieschema's voor ISO 14001:2015, OHSAS 18001, ISO 50001 en CO₂-reductie-management met ISO 14001 zijn in 2018 ongewijzigd gebleven.

In 2018 is een nieuw certificatieschema van ISO 45001 gepubliceerd.

EMAS-verificatiesysteem

In het EMAS-verificatiesysteem zijn geen wijzigingen aangebracht.

NEN-normcommissies

SCCM is lid van zowel de normcommissie voor milieu- als voor G&VW managementsystemen. In de normcommissie voor milieumanagement is een inbreng geleverd bij het geven van een reactie op zowel voorstellen voor de ontwikkeling van nieuwe normen in de ISO 14000-serie als inhoudelijke reacties op concepten van normen in de ISO 14000-serie.

In de normcommissie voor G&VW-managementsystemen is bijgedragen aan de vertaling van de ISO 45001-norm. Deze is in maart 2018 gepubliceerd.

Auditordagen ISO 14001 – energie in wet- en regelgeving

In januari 2018 hebben de ISO 14001-auditordagen voor de achttiende maal plaatsgevonden. Het is een dagprogramma dat in 2018 op vijf dagen is gehouden. In totaal hebben 137 milieuauditors van de aangesloten certificatie-instellingen deelgenomen.

Naast cases met betrekking tot de beoordeling van verschillende eisen uit de ISO 14001-norm is aandacht besteed aan het onderwerp energie en de eisen die daarvoor in wet- en regelgeving zijn opgenomen, een specialist van een Omgevingsdienst heeft dit onderwerp toegelicht.

De auditors hebben ook een toets gemaakt om de kennis over wet- en regelgeving te peilen. Vragen zijn gesteld over informatie die via de samenvattingen op mijn.sccm beschikbaar is.

De dagen hebben wederom een hoge waardering gekregen. Het [verslag](#) is beschikbaar via de website. Cases van de afgelopen jaren kunnen door middel van een database op internet worden geselecteerd en gedownload.

Auditordagen ISO 45001/OHSAS 18001 – ongevals- en incidentonderzoek

Voor het tiende jaar op rij zijn de OHSAS 18001-auditordagen georganiseerd. Het is een dagprogramma dat in 2018 tweemaal is gehouden. Er hebben in totaal 57 auditors deelgenomen. Alleen auditors werkzaam voor de aangesloten certificatie-instellingen kunnen deelnemen. In de ochtend is door een externe specialist aandacht besteed aan de uitvoering van incidents- en ongevalsonderzoeken. In de middag zijn de laatste wijzigingen in de ISO 45001-norm besproken. Aan de hand van verschillende cases is een aantal onderwerpen uit de nieuwe norm besproken waar mogelijk verschillende inzichten over de wijze van implementatie bestaan.

Door middel van een toets is de kennis van auditors op het terrein van wet- regelgeving op het terrein van gezond en veilig werken getoetst. Doelstelling van de toets is vooral om auditors te prikkelen de kennis actueel te houden, daarbij kan gebruik worden gemaakt van de samenvattingen van de belangrijkste wet- en regelgeving op mijn.sccm.

De dagen hebben een goede waardering gekregen. Het [verslag](#) is beschikbaar via de website. De cases kunnen door middel van een database op internet worden geselecteerd en gelezen.

Informatiebladen

Op de website zijn 20 informatiebladen (inclusief twee stappenplannen) beschikbaar. Informatiebladen zijn er bijvoorbeeld voor onderdelen van een managementsysteem en voor specifieke onderwerpen op het terrein van milieu en gezond en veilig werken. Doelstelling van de informatiebladen is het geven van praktische informatie waarmee organisaties ideeën opdoen voor de opzet en/of verbetering van het managementsysteem. Daarnaast is in 2018 een informatieblad opgesteld voor toezichthouders op het terrein van milieu wet- en regelgeving over de wijze waarop gebruik kan worden gemaakt van informatie uit het milieumanagementsysteem bij de uitvoering van het toezicht. In samenwerking met NEN en SSVV is een vergelijking tussen ISO 45001 en VCA opgesteld. Verder is een aantal informatiebladen geactualiseerd en aangepast aan de eisen uit de nieuwe ISO 14001-norm.

Samenvattingen wet- en regelgeving op mijn.sccm.nl

Om de naleving van wet- en regelgeving te verbeteren publiceert SCCM sinds 2011 samenvattingen van de belangrijkste onderwerpen uit de milieu- en arbowet- en -regelgeving op het besloten deel van de website (mijn.sccm). Deze samenvattingen zijn bedoeld om de kennis van zowel auditors als gecertificeerde organisaties ten aanzien van wet- en regelgeving te verhogen. De samenvattingen zijn in een toegankelijke (niet juridische) vorm geschreven en geven aan op wie de wet- en regelgeving betrekking heeft en wat belangrijke eisen zijn. Het is nadrukkelijk een samenvatting waaraan dan ook geen rechten kunnen worden ontleend.

In 2018 is de website volledig vernieuwd waarbij vooral aandacht is besteed aan het AVG-proof maken van de website. Tegelijkertijd is zowel het gebruikersbestand opgeschoond als de publicaties. Verouderde en niet relevante publicaties zijn verwijderd.

In 2018 is het aantal samenvattingen verder uitgebreid en is veel aandacht besteed aan de actualisatie. Eind december 2018 waren er in totaal 81 samenvattingen beschikbaar (was 73 eind 2017). In 2018 is tweemaal een overzicht gepubliceerd van de belangrijkste wijzigingen in de milieu- en arbowet- en -regelgeving van het afgelopen halfjaar. Voor milieu- en arbowetgeving worden aparte publicaties gemaakt.

Het aantal gebruikers van mijn.sccm is gedaald van 1.701 eind 2017 naar 1.630 eind 2018. Dit is veroorzaakt door het opschonen van het gebruikersbestand bij de introductie van de nieuwe website.

Het aantal logins kan door de overgang naar de nieuwe website niet goed achterhaald worden. Geschat wordt dat er ongeveer 6.450 keer is ingelogd. Dit is een stijging ten opzichte van 2017 (4.281). In totaal zijn naar schatting 7.000 documenten gedownload (7.220 in 2017). Het meest gedownload zijn de overzichten van wijzigingen in wet- en regelgeving. De daling in 2018 heeft te maken met het feit dat in 2018 het aantal nieuwe samenvattingen dat is gepubliceerd lager lag dan in

2017. Voor 2019 is een programma opgesteld om met een grotere frequentie nieuwe documenten te publiceren om hiermee het aantal bezoekers en het aantal logins weer te verhogen.

Voorlichting en publiciteit

Het geven van voorlichting behoort tot de kerntaken van SCCM. Het betreft voorlichting aan organisaties die gecertificeerd zijn, organisaties die zich aan het voorbereiden zijn op certificatie, organisaties die geconfronteerd worden met een certificaat (zoals overheden) en adviseurs.

Enkele belangrijke resultaten en activiteiten in 2018 worden onderstaand weergegeven.

- In 2018 zijn twee middagbijeenkomsten voor adviseurs georganiseerd die organisaties begeleiden bij de implementatie van managementsystemen. Eén middag was gericht op ISO 14001-adviseurs en was een vervolg op het programma dat in 2016-2017 een aantal keren is herhaald. De andere adviseursmiddag was gericht op ISO 45001-adviseurs. In totaal hebben circa 50 adviseurs deelgenomen.
- Internet vormt het belangrijkste voorlichtingskanaal. De website van SCCM is in 2018 gemiddeld maandelijks door ruim 4.000 unieke bezoekers bezocht (3.800 in 2017). In totaal is de website in 2018 ruim 64.000 keer bezocht (62.000 in 2017). De website inclusief de database met gecertificeerde organisaties wordt minimaal eenmaal per week bijgewerkt.
- In 2018 is het bestand met e-mailadressen voor het versturen van nieuwsbrieven verder gegroeid. Eind 2018 bestaat het bestand uit 3.735 adressen (3.585 in 2017). Deze hebben in 2018 zesmaal een digitale nieuwsbrief ontvangen. Analyse wijst uit dat de nieuwsbrieven ook goed worden gelezen.
- In totaal zijn er in 2018 circa 20.100 documenten gedownload van de SCCM-website (21.700 in 2017).
- De databases met ISO 14001- en ISO 45001/OHSAS 18001-certificaten is een frequent bezochte pagina op de SCCM-website: circa 28.700 zoekopdrachten zijn gegeven (was 26.600 in 2017).
- Eind 2018 staan er in totaal 1.630 personen geregistreerd voor mijn.sccm (1.701 in 2017). Dit zijn auditors werkzaam voor aangesloten certificatie-instellingen (circa 300), KAM-managers van gecertificeerde bedrijven (ruim 1.350) en een aantal overheidsfunctionarissen.
- Vragen van bedrijven, adviseurs en overheden worden beantwoord. Deze komen per telefoon en e-mail binnen. Het betreft inhoudelijke vragen en vragen over het versturen van documentatie. Inhoudelijke vragen hebben betrekking op bijvoorbeeld de interpretatie van de ISO 14001- of OHSAS 18001-norm, gecertificeerde bedrijven en de werkwijze van certificatie-instellingen.
- Een makkelijk leesbare samenvatting is gemaakt van het jaarverslag 2017, dat zal ook voor dit jaarverslag over 2018 worden gedaan.
- In 2018 zijn twee webinars verzorgd (vijf in 2017). Eén webinar was vrij toegankelijk en één webinar was alleen toegankelijk voor personen geregistreerd bij mijn.sccm. De webinars konden zowel direct worden gevolgd als achteraf bekeken en beluisterd worden via de website. De webinars hadden betrekking op de in 2018 gepubliceerde ISO 45001-norm en op PBM's.

5 Verwachtingen en beleid 2019

Uit de beschrijving van de stand van zaken in hoofdstuk 3 blijkt dat de ontwikkeling van het aantal ISO 14001- en ISO 45001/OHSAS 18001-certificaten al een paar jaar op een vergelijkbaar niveau ligt. Voor ISO 14001 geldt daarentegen dat het aantal vestigingen dat onder de certificaten valt de laatste jaren wel is blijven stijgen. Voor ISO 14001 is in 2018 de transitie naar de in 2015 verschenen norm afgerond. Voor 2019 is de verwachting dat het aantal certificaten in ieder geval op een vergelijkbaar niveau blijft. Voor ISO 45001/OHSAS 18001 is de verwachting dat het aantal certificaten met de komst van de ISO 45001-norm in 2019 zal groeien. Voor het certificaat CO₂-reductie met ISO 14001 zijn in 2018 de eerste certificaten verstrekt, de verwachting is dat het aantal certificaten in 2019 zal toenemen. Voor de verschillende normen wordt de verwachting toegelicht.

ISO 14001

- Medio maart 2019 zullen de laatste organisaties met een ISO 14001:2004-certificaat de overgang naar de 2015-versie afronden. Dit zijn organisaties die niet op tijd gereed waren met de transitie maar waar al wel een certificatieonderzoek heeft plaats gevonden. Deze organisaties hebben tijdelijk geen geldig ISO 14001-certificaat gehad.
- Naast de ISO 14001-norm is in 2015 ook de ISO 9001-norm voor kwaliteitsmanagementsystemen vernieuwd. Door de verplichte toepassing van de ISO High Level Structure is de opzet van beide normen nu vergelijkbaar. Dit betekent dat het voor ISO 9001-gecertificeerde organisaties nu makkelijker wordt om het kwaliteitsmanagementsysteem te verbreden naar milieu. Nu de transitie naar de nieuwe normen in september 2018 is afgerond zullen organisaties dit mogelijk gaan overwegen. Mogelijk dat daar in 2019 de eerste resultaten van te zien zijn in de vorm van nieuwe ISO 14001-certificaten.
- Nu organisaties klaar zijn met de overgang naar de ISO 14001:2015-norm wil SCCM organisaties stimuleren om met het milieumanagementsysteem de milieuprestaties verder te verbeteren. Onder andere door een programma met webinars worden organisaties op de hoogte gebracht van de laatste ontwikkelingen.
- Een van de ontwikkelingen is de door SCCM ontwikkelde 'milieuprestatiemeting'. Het is een instrument om de milieuprestaties vanuit vijf verschillende invalshoeken inzichtelijk te maken. In 2019 wordt op basis van de resultaten van de in 2018 uitgevoerde pilot een eerste versie beschikbaar gesteld aan gecertificeerde organisaties.

ISO 50001

- In 2018 is een nieuwe versie van de ISO 50001-norm gepubliceerd. Omdat deze nu ook is opgezet volgens de zogenaamde ISO High Level Structure sluit deze aan bij de andere managementsysteemnormen, in het bijzonder de ISO 14001. In 2019 zal SCCM een certificatieschema voor de nieuwe ISO 50001-norm ontwikkelen en publiceren.
- De verwachting is dat de belangstelling voor ISO 50001-certificatie beperkt blijft. Organisaties met een ISO 14001-certificaat borgen de ontwikkeling en uitvoering van het energiebeleid met het milieumanagementsysteem. Organisaties vinden de invoering van ISO 50001 een te zwaar middel om te gebruiken in het kader van de plicht tot uitvoering van een 'energieaudit' uit de Energy Efficiency Directive (EED).

CO₂-reductiemanagement met ISO 14001

- Het certificatieschema 'CO₂-reductiemanagement met ISO 14001' is in 2017 gepubliceerd. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) adviseert Omgevingsdiensten over de acceptatie van certificaten in het kader van de plicht tot uitvoeren van een energieaudit uit de EED. RVO publiceert zogenaamde factsheets waarin certificatieregelingen worden beoordeeld ten aanzien van het voldoen aan de eisen die het EED stelt aan een energieaudit. In 2018 heeft RVO het schema van SCCM geaccepteerd.
- Voor het eind van 2019 dienen organisaties die EED-plichtig zijn een nieuwe energieaudit in te dienen. De hoop is dat ISO 14001-gecertificeerde organisaties die onder de EED vallen gebruik zullen maken van de mogelijkheid om door middel van het behalen van het CO₂-reductiemanagementcertificaat aan deze verplichting te voldoen.

ISO 45001/OHSAS 18001

- De groei van het aantal OHSAS 18001-certificaten is sinds 2016 min of meer stil komen te vallen. Organisaties waren in afwachting van de publicatie van de ISO 45001-norm die de OHSAS 18001-norm gaat vervangen. Nu deze is gepubliceerd is de verwachting dat het aantal ISO 45001/OHSAS 18001-certificaten zal gaan toenemen. Dit betreft enerzijds organisaties die al ISO 14001-zijn gecertificeerd en het managementsysteem kunnen combineren en anderzijds organisaties die bijvoorbeeld VCA zijn gecertificeerd en dit niet meer passend vinden.

Binnen de activiteiten van SCCM kan onderscheid worden gemaakt naar enerzijds de basisactiviteiten en anderzijds de projectgebonden activiteiten. De basisactiviteiten houden verband met het ontwikkelen en beheren van de certificatieschema's (waaronder het ondersteunen van de CCvD's en organiseren van overleggen met certificatie-instellingen), de organisatie van auditordagen en het geven van voorlichting. Ook het optreden als competent body voor EMAS behoort tot de basisactiviteiten. De projectgebonden activiteiten komen voort uit het beleidsplan 2016-2020.

Op basis van de in het beleidsplan geschetste ontwikkelingen wil SCCM in de periode 2016-2020 het volgende bereiken:

- Overheden stimuleren organisaties om een managementsysteem in te voeren en te laten certificeren omdat certificatie wordt gewaardeerd bij toezicht.
- Gecertificeerde organisaties implementeren de nieuwe managementsysteem normen volgens de SCCM-interpretatie.
- De uitvoering van certificatie geeft certificaathouders meer toegevoegde waarde.
- Brede toepassing SCCM-certificatieschema's in Nederland.
- Internationale afstemming van interpretaties en toelichtingen op de gebruikte normen.

In 2019 worden de volgende projecten uitgevoerd in het kader van het beleidsplan.

Waardering van gecertificeerde managementsystemen bij overheidstoezicht

- Opzetten van dialoog / leggen van contacten met toezichthouders / geven van voorlichting met betrekking tot managementsystemen, certificatie en toezicht. In 2019 zullen de activiteiten worden voorgezet die in 2018 zijn gestart om bekendheid te geven aan het certificatieschema CO₂-reductiemanagement bij toezichthouders van omgevingsdiensten. Bij deze contacten wordt ook voorlichting over ISO 14001-certificatie gegeven.
- Op basis van contacten die in 2018 zijn gelegd met de directeur van Inspectie SZW wordt gezocht naar een ingang om de bekendheid met ISO 45001 bij inspecteurs van Inspectie SZW te verhogen.

De implementatie van de nieuwe managementsysteemnormen volgens de SCCM-interpretatie

- Door middel van nieuwsbrieven (5-6 in 2019) en website worden organisaties die gecertificeerd zijn of willen worden, adviseurs en andere belanghebbenden geïnformeerd over de laatste ontwikkelingen en publicaties van SCCM.
- Doelstelling is om de banden van met adviseurs te versterken en meer structureel te betrekken bij activiteiten van SCCM. Een 'pakket' wordt ontwikkeld in 2019 om het voor adviseurs aantrekkelijk te maken een bijdrage te leveren.
- De frequentie waarmee webinars worden aangeboden wordt verhoogd van circa 4-5 naar 8 in 2019. Door middel van webinars wordt kennis over de nieuwe normen, relevante ontwikkeling of bepaalde risico's en de daaraan gerelateerde wet- en regelgeving overgedragen. Doelstelling is om deelnemers praktische kennis over te dragen en te inspireren. In 2019 zullen bijvoorbeeld webinars worden aangeboden over circulair ondernemen/ levenscyclusperspectief; gevaarlijke stoffen; energiegerelateerde wet- en regelgeving.
- Diverse informatiebladen over onderdelen van de ISO 14001- en ISO 45001-norm worden opgesteld en/of aangepast aan de nieuwe norm. Een informatieblad wordt opgesteld over circulaire economie en ISO 14001.
- Opstelling van best practices, bijvoorbeeld over de overgang van OHSAS 18001 naar ISO 45001.
- Aanpassing van de door SCCM ontwikkelde 'milieuprestatiemeting'. De resultaten van de in 2018 uitgevoerde pilot zullen worden verwerkt door een aantal aanpassingen in het

instrument. Het zal vervolgens worden aangeboden aan ISO 14001-gecertificeerde organisaties.

- Organisatie van adviseursmiddagen om de kennis van adviseurs over managementsystemen en interpretatie van SCCM te verhogen.

De uitvoering van certificatie die certificaathouders meer toegevoegde waarde geeft

- Aanvulling en actualisatie van wet- en regelgeving samenvattingen + mijn.sccm-website. Aanvulling van informatie over veel gebruikte normen/richtlijnen op arbogebied.
- Uitvoering van onderzoek naar de waardering van ISO 14001-certificatie door gecertificeerde organisaties.
- Afstemming met andere schemabeheerders en relatie RvA.

Brede toepassing van SCCM-certificatieschema's in NL

- Implementatie van afspraken naar aanleiding van standpunt van UKAS met betrekking tot vermelding SCCM op certificaten op basis van UKAS-accreditatie.
- Benadering van CI's die in NL actief zijn met ISO 14001/ISO 50001/OHSAS 18001 op basis van buitenlandse accreditaties. Doelstelling is het gebruik van SCCM-certificatieschema's te versterken.

Internationale harmonisatie

- Deelname aan normcommissies.
- Vertaling en bekendheid geven van publicaties van SCCM via Engelse deel van de website en internationale forums (bijv. LinkedIn).

Omdat communicatie met de verschillende doelgroepen een essentieel onderdeel is voor de uitvoering van de strategie wordt een communicatiespecialist op structurele basis ingeschakeld. Op deze manier wordt de continuïteit in de communicatie gewaarborgd.

Bijlage 1   Overzicht samenstelling bestuur en CCvD's (15 april 2019)

Bestuur SCCM

De heer C. van Houwelingen
Namens VNO-NCW, werkzaam bij DOW Benelux B.V.
Voorzitter SCCM

De heer N. Knaap
Namens Rijkswaterstaat, werkzaam bij Rijkswaterstaat Zuid-Holland
Vicevoorzitter

De heer C.L. Droste
Namens VNO-NCW, was werkzaam bij FME
Penningmeester SCCM

De heer M. den Boer
Namens Interprovinciaal Overleg, werkzaam bij RUD Zeeland

De heer E. Franken
Namens NVCi / TÜV Nederland QA B.V.

Bureau SCCM

De heer ir. F.W. Stuyt
Directeur

Mevrouw Y.C.M. van der Voort
Projectleider

Mevrouw S. Gioia
Secretariaat

Mevrouw E. van Nispen
Communicatie

Centraal College van Deskundigen Milieu (CCvD-M)

De heer F.W. Stuyt
Directeur SCCM
Voorzitter

De heer E. van Nijnatten
Sitech Manufacturing Services B.V.

Vacant
Waterschappen

De heer M. Kalders
Van Kaathoven groep

De heer H. Spiegelers (agendalid)
Ministerie van IenW

Mevrouw M. van Dalen
Lamb Weston/Meijer

De heer P. Meerman
Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant
(OMWB)

De heer R. van Stigt
Vereniging BMD's / BMD Advies Centraal
Nederland

Vacant
Regionale Uitvoeringdienst - BRZO

De heer T. Bolder
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
(RVO)

De heer K. Huizinga
Rijkswaterstaat Zuid-Holland

Mevrouw A. Pols
Nederlandse Emissieautoriteit (NEa)

De heer A.F. Lourens
PostNL

Centraal College van Deskundigen Gezond en veilig werken (CCvD-G&VW)

De heer F.W. Stuyt
Directeur SCCM
Voorzitter

De heer M. Kalders
Van Kaathoven groep

De heer H. Siegert
Beroepsvereniging A&O

De heer W.W.T. Janssen
Giesbers-Wijchen

Vacant (waarnemer)
Ministerie SZW

De heer E. Heijnsbroek
Verbond Papier & Karton

De heer M. Tekstra
FrieslandCampina

De heer A. de Groot
Philips Healthcare

De heer R.B.M. Verhoef
NVVK / Verhoef A&O

De heer D. van Delft
ProRail

De heer H.J.J.M. Arts
NVvA

Bijlage 2

Certificatie-instellingen met een overeenkomst voor het gebruik van certificatieschema's voor ISO 14001, ISO 50001, ISO 45001 en OHSAS 18001 op 15 april 2019

Aboma Certificering bv

(ISO 14001 / ISO 45001* / OHSAS 18001)
Postbus 141
6710 BC Ede
T: 0318 - 691949
www.abomacertificering.nl/nl/

BSI Group The Netherlands B.V.

(ISO 14001)
Postbus 74103
1070 BC Amsterdam
T: 020 - 3460780
www.bsigroup.com/nl-NL/
www.bsigroup.com/nl-NL/ISO-14001-Milieumanagement/

Bureau Veritas Inspection and Certification The Netherlands B.V.

(ISO 14001)
Postbus 2620
3800 GD Amersfoort
T: 088 - 4505500
www.bureauveritas.nl

C+ certificering B.V.

(ISO 14001)
Produktieweg 8
9301 ZS Roden
T: 050 - 5011182
www.c-plus.nl

Certificatiebureau CGD B.V.

(ISO 14001)
Postbus 1085
3330 CB Zwijndrecht
T: 078 - 6106610
<https://cgdbv.eu>

DEKRA Certification B.V.

(ISO 14001 / ISO 45001* / OHSAS 18001 / ISO 50001)
Postbus 5185
6802 ED Arnhem
T: 088 - 9683000
www.dekra-certification.nl/nl

DNV GL Business Assurance B.V.

(ISO 14001 / ISO 45001 / OHSAS 18001 / ISO 50001)
Postbus 9599
3007 AN Rotterdam
T: 010 - 2922700
www.dnvba.nl/certificering

EBN Certification

(ISO 14001)
Postbus 5156
2900 ED Capelle aan den IJssel
T: 010 - 4412018
www.ebncertification.nl

Kiwa Nederland B.V.

(ISO 14001 / ISO 45001* / OHSAS 18001 / ISO 50001*)
Postbus 70
2280 AB Rijswijk
T: 088 - 9984400
Postbus 137
7300 AC Apeldoorn
T: 088 - 9983393
www.kiwa.com/nl/nl/

Lloyd's Register Nederland B.V.

(ISO 14001 / ISO 45001* / OHSAS 18001 / ISO 50001)
Postbus 701
3001 AS Rotterdam
T: 010 - 2018401
www.lrq.nl en www.lr.org/en/

Nederlands Certificatie Instituut

(ISO 14001 / ISO 45001* / OHSAS 18001)
Postbus 405
3233 ZJ Oostvoorne
T: 0181 - 481949
www.certificatieinstituut.nl

Nederlands Certificatie Kantoor B.V.

(ISO 14001)
Velslerweg 14
1942 LD Beverwijk
T: 0251 - 222273
www.nckbv.nl

Normec Certification B.V.

(ISO 14001)
Postbus 275
4190 CG Geldermalsen
T: 0345 - 585000
www.normeccertification.nl

SGS Nederland B.V.

(ISO 14001)
Postbus 200
3200 AE Spijkenisse
T: 0181 - 693333
www.sgs.nl

**SKG-IKOB Certificatie B.V. h.o.d.n. IKOB-
BKB, SKG en SKW Certificatie**

(ISO 14001)
Postbus 202
4190 CE Geldermalsen
T: 088 - 2440100
www.skjikob.nl

SKH

(ISO 14001)
Postbus 159
6700 AD Wageningen
T: 0317 - 453425
www.skh.nl/nl/

TÜV Nederland QA B.V.

(ISO 14001 / ISO 45001 / OHSAS 18001 /
ISO 50001*)
Ekkersrijt 4401
5692 DL Son en Breugel
T: 0499 - 339500
www.tuv.nl

* zonder accreditatie

Bijlage 3
Geregistreerde bedrijven in het kader van de EMAS-verordening*
(16 mei 2019)

-	Europees Octrooibureau**	Rijswijk/Den Haag
-	Joint Research Centre (JRC) Petten***	Petten
-	Sappi Maastricht B.V.	Maastricht

* Op de internetsite van SCCM is een bestand opgenomen met alle organisaties die ISO 14001-gecertificeerd zijn door een bij SCCM aangesloten certificatie-instelling. In dit bestand kunnen selecties van de gecertificeerde bedrijven worden gemaakt naar bijvoorbeeld regio en bedrijfstak.

** De Nederlandse vestiging van het Europees Octrooibureau is in Duitsland EMAS geregistreerd als onderdeel van het in München gevestigde hoofdkantoor.

*** JRC Petten is EMAS geregistreerd in België als vestiging van de Europese Commissie.